

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2020/410)

Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor, enligt bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

För att säkerställa att stöd inte ges till föreningar/organisationer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter har stadsledningskontoret tagit fram riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd. Av riktlinjerna framkommer att nämnderna ska föra in ett demokrativillkor i sina riktlinjer eller rutiner för handläggning av förenings- och kulturstöd. Demokrativillkoret konkretiseras i riktlinjerna genom att stöd inte ska lämnas till en förening/organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten.

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta Vantör stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Fastighetsnämnden har inte inkommit med svar för att de inte handlägger ärenden om utbetalning av föreningsstöd.

Idrottsnämnden ser positivt på att demokrativillkoret konkretiseras genom tydliga riktlinjer och exempel.

Kulturnämnden välkomnar stadsövergripande riktlinjer för förenings- och kulturbidrag som klargör spelreglerna för såväl stödgivare som stödmottagare, liksom för de individer och sammanslutningar som vill delta i demokratiska samtal som får stadens stöd.

Kyrkogårdsnämnden anser att ”Riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag-demokrativillkor” är mycket väl genomarbetad och har inga synpunkter på ändringar och föreslår att nämnden tillstyrker remissen.

Socialnämnden ställer sig positiv till att stadsövergripande riktlinjer tagits fram för att kunna säkerhetsställa att demokrativillkoret bedöms på samma sätt i alla nämnder.

Utbildningsnämnden anser att de riktlinjer som föreslås för stadens förenings- och kulturbidrag överensstämmer till stor del med de formella krav samt de bedömningsgrunder som redan gäller för innehåll i ansökan och för beslut om nämndens bidrag.

Äldrenämnden ställer sig positivt till utredningens förslag och välkomnar tydliga riktlinjer för förenings- och kulturbidrag.

Bromma stadsdelsnämnd välkomnar stadsövergripande riktlinjer som stöd vid hantering och bedömning av ansökningar om bidrag till föreningsverksamhet.

Enskede-Årsta Vantörs stadsdelsnämnd anser att riktlinjerna utgör ett positivt förtydligande och särskilt delarna som klargör stadens hållning kring ansvar för företrädare och att ett nekat bidrag inte utgör en begränsning av yttrandefriheten.

Farsta stadsdelsnämnd har länge efterfrågat stadsgemensamma riktlinjer för föreningsbidrag och välkomnar därför förslaget.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att det är av stor vikt att staden inte bidrar till odemokratisk eller våldsbejakande verksamhet

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ser positivt på att det tagits fram stadsövergripande gemensamma riktlinjer för förenings- och kulturbidrag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att det inte är rimligt att förvaltningen ska granska kompetensen hos de ledare eller föredragshållare som ska medverka i ett projekt.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om riktlinjer för förenings- och kulturbidrag - demokrativillkor.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till att ett förslag till stadsövergripande riktlinjer för förenings- och kulturbidrag tagits fram och att demokratikravet förtydligats

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser positivt på det förslag till stadsövergripande riktlinjer för förenings- och kulturbidrag som har tagits fram.

Skärholmen stadsdelsnämnd ser positivt på gemensamma riktlinjer för föreningsbidrag i alla stadens nämnder, med demokrativillkoren att respektera alla människors lika värde och alla enskildas grundläggande fri-och rättigheter.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att förslaget till riktlinjer är väl genomarbetat och har inga synpunkter på ändringar.

Södermalms stadsdelsnämnd ser positivt på att det tagits fram gemensamma riktlinjer för Stockholms stad avseende förenings- och kulturbidrag med fokus på demokrativillkoren.

Älvsjö stadsdelsnämnd delar de synpunkter som lyfts i ärendet Stockholms stads riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag.

Östermalms stadsdelsnämnd ser positivt på att stadsövergripande riktlinjer för föreningsbidrag som möter stadens demokrativillkor tas fram.

Mina synpunkter

Stockholm har ett rikt och livskraftigt föreningsliv. Otaliga ideella föreningar och organisationer bidrar genom sin skiftande verksamhet till stadens starka civilsamhälle. Betydelsen kan illustreras genom åtskilliga goda exempel. Föräldrar som samlas för att genomföra trygghetsvandringar, idrotts- och kulturaktiviteter, föreningar som erbjuder läxhjälp till ungdomar, en utsträckt hand till ensamma äldre. Listan kan göras betydligt längre och belyser vikten av civilsamhällets betydelsefulla bidrag till sammanhållningen i samhället. Det är i sammanhanget också viktigt att påpeka att ett starkt civilsamhälle är en

förutsättning för en välmående demokrati. Den stora majoriteten av stadens föreningar bedriver ett arbete som berikar staden på en rad olika sätt, vilket jag verkligen vill understryka.

Samtidigt vill jag också understryka att principen om alla människors lika värde inte är förhandlingsbar för den grönbåa majoriteten. I Stockholm ska alla människor, oavsett bakgrund, sexuell läggning, etnicitet, kön och könsöverskridande identitet, funktionsnedsättning och ålder kunna komma till sin rätt och förverkliga sina livsdrömmar. Värderingar, ideal och uppfattningar som strider mot dessa principer ska inte tillåtas vinna fotfäste i staden, utan ska resolut bemötas med den samlade styrkan hos de starka demokratiska krafter som har sin hemvist här.

I syfte att säkerställa att offentliga bidrag inte används på ett sätt som inte är förenligt med en demokratisk värdegrund, har staden tidigare i stadens budget för 2019, samt i riktlinjerna för arbetet mot våldsbejakande extremism, tydliggjort sin ståndpunkt att staden inte ska utdela ekonomiskt stöd till någon aktör som i ord eller handling motsäger sig ideal om alla människors lika värde, individens okränkbarhet och jämställdhet mellan könen. Vidare ska staden inte heller ge tillgång till lokaler till aktörer av det här slaget. Det är i syfte att värna denna demokratiskt grundläggande princip som ett demokrativillkor, som alla föreningar som ansöker om föreningsbidrag måste uppfylla, har tagits fram tillsammans med stadsövergripande riktlinjer för hur det ska efterföljas.

Under den period som ärendet har varit ute på remiss har flera kloka synpunkter inkommit i samband med nämndbehandlingen från såväl flera partier i oppositionen som stadens olika förvaltningar. Jag vill passa på att adressera några av dem. Exempelvis har det framförts synpunkter på att begreppet ”utomparlamentariska metoder” måste förtydligas eller ändras så att de positiva företeelser, som omfattas härav, inte kan tjäna som förevändning för att neka föreningsbidrag. Jag delar den uppfattningen och konstaterar att begreppet inte längre finns med i riktlinjerna.

Vidare vill jag lyfta fram att det är viktigt att ageranden med konstnärliga ändamål inom kultursektorn bedöms med försiktighet i syfte att säkra den grundlagsskyddade konstnärliga friheten, vilket också framgår tydligt av riktlinjerna. Därtill ska stickprovskontroller genomföras av verksamhet som bedrivs med bidrag från staden för att säkerställa efterlevnaden av demokrativillkoret och verksamhetens faktiska omfattning.

Vidare vill jag framhålla att lokala riktlinjer ute hos stadsdelsnämnderna, riktlinjer som kan fungera som ett komplement till, men aldrig stå i strid med, de stadsövergripande riktlinjerna fortsatt ska kunna användas.

Bilaga

1. Reservationer m.m.
2. Riktlinjer avseende föreningsbidrag och kulturstöd - demokrativillkor
3. Riktlinjer avseende föreningsbidrag och kulturstöd - demokrativillkor remissversion med spårade ändringar

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Emilia Bjuggren, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor, enligt bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.
2. Kommunstyrelsen uppdras att i dialog med berörda nämnder utreda om staden ska inrätta ett gemensamt digitalt system för hantering av ansökningar om förenings- och kulturbidrag.
3. Kommunstyrelsen uppdras att i samarbete med berörda nämnder upprätta ett kommungemensamt digitalt register över vilka föreningar som har mottagit bidrag.

Samhället bygger på samverkan mellan det privata, det offentliga och civilsamhället. Inte minst under corona har vi fått bevittna hur värdefullt det organiserade civilsamhällets bidrag är i krissituationer.

Civilsamhällets betydelse för demokratin och stadens utveckling kan inte understrykas nog. Föreningslivet skapar möten och i mötet mellan människor skapas tillit för varandra och för samhället. I en tid då polarisering mellan människor ökar krävs det aktiva insatser för att fördjupa den lokala demokratin. I Stockholm finns ett rikt föreningsliv som staden har en långvarig samverkan med. Därför är det bra att staden har riktlinjer för förenings- och kulturstöd. För oss är det viktigt att staden är tydliga i sina kriterier för att stöd ska ges. Men det är också lika viktigt att staden bidrar till att stödja civilsamhällets roll som röstbärare, välfärdsutförare och skapare av gemenskap. För i arbetet för ett socialt hållbart Stockholm är civilsamhället en viktig nyckelaktör.

Vi välkomnar att finansborgarrådet har hörsammat våra ändringsförslag och därmed justerat i riktlinjerna. Det hade varit bra om ansvarigt borgarråd hade

adresserat andra synpunkter som remissinstanserna har lämnat. Flera uttrycker oro över att en krånglig ansökningsprocess kan motverka stadens vilja att stödja och underlätta för civilsamhället att bedriva sin verksamhet. Staden bör fundera över hur man säkerställer att kraven på vad ansökan ska innehålla står i relation till bidragets storlek. Ett digitalt register över vilka föreningar som mottagit bidrag skulle vara värdefullt när nämnderna behandlar ansökningar från föreningar som söker bidrag från flera nämnder.

Vidare skulle det vara bra om bidragsgivande nämnder i samarbete med kommunstyrelsen utvecklar rutiner för hur staden ska ge hjälp och stöd till föreningar vid ansökningsförfarandet. Flera föreningar har uttryckt att de tycker att det ibland är svårt att veta hur och var man kan söka stöd. Det har inneburit att föreningar inte fyller i rätt i ansökningsblanketter vilket i sin tur skapar merarbete för förvaltningarna. Medan andra föreningar har valt att avstå från att ansöka om stöd. Inget av det bidrar till ett starkare föreningsliv eller ett effektivt nyttjande av stadens förvaltningar.

Vi vill att staden värnar om de ideella aktörerna som finns i vår stad. Det handlar om att ge stöd genom att bland annat tillgängliggöra lokaler, ge föreningsbidrag och se till att använda de kunskaper civilsamhället besitter. Likväl handlar det om att ge civilsamhället goda och stabila förutsättningar och underlätta kontakten med staden. Därför vill vi att kommunstyrelsen i dialog med berörda nämnder utreder om man ska inrätta ett gemensamt digitalt system för hantering av ansökningar om förenings- och kulturbidrag.

Runt om i vår stad bidrar föräldragrupper till ett tryggare Stockholm. Det är alltifrån de nattvandrande mammorna i Järva till föräldravandrare på Kungsholmen. Deras engagemang och ideella arbete är oerhört värdefullt för det uppsökande och förebyggande arbetet som staden bedriver. Kungsholmens stadsdelsnämnd lyfter att de är oroliga för att riktlinjerna kommer utgöra ett hinder för att ge framtida bidrag till föräldragrupper eftersom de är oftast organiserade som nätverk och inte har en formell struktur som i en förening. Vi förutsätter att finansroteln har säkerställt att det inte är så. Och att föräldravandrare fortsättningsvis kommer att kunna få bidrag för till exempel inköp av telefonkort, varselkläder och kvällsfika till nattvandrarna.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor, enligt bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.

Stockholm den 19 maj 2021

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Hans Altsjö

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Vi välkomnar beslutet att kriterierna för vilka föreningar och personer som idag tilldelas kulturstöd ses över genom att införa ett demokrativillkor. Staden ska inte bidra med skattemedel till föreningar och projekt som i grunden bejakar kulturer där kvinnor är underställda män och/eller till organisationer som bedriver en verksamhet som strider mot våra lagar och regler. Det är också viktigt att demokrativillkoren ser till att stöd inte ges till föreningar som exkluderar personer på grund av politisk åsikt, kön eller etnicitet. Kontroller och redovisning av beviljade kulturstöd bör vara mer omfattande än vad de är idag, framför allt är det viktigt att kontrollerna inte utförs av föreningarna själva eller deras överordnade organisation. Uppföljning och redovisning är ett viktigt verktyg för att säkerställa att skattemedel används på ett korrekt sätt och för att upptäcka bidragsfusk.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

För att säkerställa att stöd inte ges till föreningar/organisationer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter har stadsledningskontoret tagit fram riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd. Av riktlinjerna framkommer att nämnderna ska föra in ett demokrativillkor i sina riktlinjer eller rutiner för handläggning av förenings- och kulturstöd. Demokrativillkoret konkretiseras i riktlinjerna genom att stöd inte ska lämnas till en förening/organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

För att säkerställa att bidrag inte ges till föreningar/organisationer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter har stadsledningskontoret tagit fram riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag, bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Av riktlinjerna framkommer att nämnderna ska föra in ett demokrativillkor i sina riktlinjer eller rutiner för handläggning av förenings- och kulturbidrag. Demokrativillkoret konkretiseras i riktlinjerna genom att bidrag inte ska lämnas till en förening/organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,

3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller

4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Riktlinjerna stödjer arbetet med att uppnå Stockholms stads verksamhetsmål 2.4. *Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring* samt 3.2. *Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna*. Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjerna inte får några konsekvenser gällande befintlig organisation eller ekonomi i form av ökade driftskostnader.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att förslag till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Fastighetsnämnden handlägger inte stöd för föreningar eller organisationer och avstår därmed från att svara på remissen.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2020 följande. Idrottsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Tobias Johansson m.fl. (V) och Alexander Ojanen m.fl. (S), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Generellt om idrottsnämndens föreningsstöd

Idrottsnämnden fattar årligen beslut om "Idrottsnämndens regler för ekonomiskt

stöd till ideella föreningar med verksamhet för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning”. I dessa anges för närvarande allmänna förutsättningar för att kunna få stöd samt beskrivning och förutsättningar för tolv olika stödformer. För respektive stödform finns flera villkor utöver allmänna förutsättningar för att få stöd. Det finns även krav på uppgifter och dokumentation som ska lämnas i samband med ansökan och redovisning för respektive stödform.

Flera stödformer innebär en omfattande administration både för förening och förvaltning. Förvaltningen strävar löpande efter att förenkla förslag till regler och rutiner inom ramen att handläggningen måste vara rättssäker och att budgetmedel används effektivt. Förvaltningen arbetar också mycket med kontroller av verksamhet som beviljas stöd, till exempel genom besök och granskning av närvarokort.

Flera av de villkor och krav på dokumentation i de föreslagna stadsövergripande riktlinjerna återfinns i idrottsnämndens regler. Samtidigt tillkommer ytterligare villkor och krav på dokumentation. Eftersom det finns många ytterligare verksamhetsspecifika krav i idrottsnämndens regler som också behöver kvarstå så kommer den totala administrationen både för förvaltningen och föreningarna att öka om föreslagna riktlinjer beslutas i nuvarande form.

Idrottsnämndens budget för föreningsstöd uppgår till 67,5 mnkr 2020. Idrottsförvaltningen handlägger stora mängder ansökningar från ett stort antal föreningar årligen. Många verksamhetsstöd och stöd av projektkaraktär utgörs av små belopp. Dessutom söker många föreningar om vissa stödformer flera gånger per år, exempelvis lovstöd och scoutlägerstöd. Under 2019 gjorde förvaltningen cirka 1 050 utbetalningar till totalt cirka 400 föreningar. Mängden ansökningar som handläggs överstiger antalet utbetalningar eftersom långt ifrån alla ansökningar beviljas. Sett till mängden ansökningar skulle tillkommande kontroller och dokumentation innebära mycket merarbete.

Flertalet stöd som betalas ut är till ideella barn- och ungdomsföreningar som erhåller stöd för löpande återkommande verksamhet, där specifika regler beslutats av idrottsnämnden. Handläggningen blir i många fall ren verkställighet. Stöd av projektkaraktär är på det stora hela få i relation till totalt antal stöd som betalas ut.

Förvaltningen anser generellt att de stadsövergripande riktlinjerna tydligare bör göra skillnad mellan återkommande verksamhetsstöd och stöd av projektkaraktär där större belopp beviljas och där särskilda beslut krävs. För den sistnämnda stödformen anser förvaltningen att kraven i riktlinjerna kan vara befogade även om de innebär en större administrativ insats.

Nedan följer mer specifika synpunkter inom olika områden.

Demokrativillkor

Förvaltningen ser positivt på att demokrativillkoret konkretiseras genom tydliga riktlinjer och exempel.

Däremot anser förvaltningen att skrivningen om undantag från kravet att föreningen inte ”diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde” behöver förtydligas. Alternativt behöver nämndens egna regler förtydligas för att undvika att tolkningsproblem uppstår.

I riktlinjerna står att ”inom det civila samhället förekommer ofta organisering som enbart riktar sig till vissa grupper av individer, exempelvis kvinnor, ungdomar eller personer med en viss funktionsnedsättning. Sådan särorganisering är ibland nödvändig för att uppfylla syftet med föreningens/organisationens verksamhet. En förening/organisation kan bedriva en verksamhet som enbart riktar sig till en viss grupp av individer om det är legitimt med hänsyn till dess syfte”.

Föreningens syfte anges i stadgarna. Utan närmare precisering kommer förvaltningen från fall till fall få bedöma om det är legitimt att föreningen endast vänder sig till en grupp med hänsyn till syftet med föreningen. Detta kommer även behöva motiveras till föreningen sett till att riktlinjerna öppnar upp för undantag utan en tydlig definition, det vill säga specifikation över vilka grupper som avses vilket kan bli problematiskt att hantera.

Krav på att föreningen/organisationen har ett bankgiro- eller plusgirokonto

Idrottsnämnden har för närvarande krav på bank- och postgiro i sina regler för stöd. Förvaltningen har dock diskussioner om huruvida detta krav ska behållas eller om det skulle räcka med ett bankkonto som föreningen får verifiera att det är deras. Att ha ett bank- eller plusgirokonto innebär en större kostnad för föreningen jämfört med att ha ett bankkonto och en del föreningar vill därför endast ha ett bankkonto.

Granskning av övriga inkomna uppgifter

I riktlinjerna preciseras vad ansökan ska innehålla. Flertalet av upptagna punkter stämmer överens med idrottsnämndens regler och förvaltningens rutiner.

Det som förvaltningen idag inte inhämtar uppgift om är:

- Skatter och avgifter
- Moms, arbetsgivaravgifter eller F-skatt
- Skulder hos kronofogden.

Ovanstående punkter utgörs av ögonblicksbilder. Om detta ska kontrolleras vid varje ansökningstillfälle medför det merarbete för förvaltningen och/eller föreningen. Vidare är det otydligt vad kravet innebär. Räcker det med att föreningen lämnar uppgifterna i ansökan eller måste föreningen alternativt förvaltningen begära ut underlag från berörda myndigheter som biläggs ansökan?

Att kontrollera detta i samband handläggning av ansökningar skulle innebära mycket merarbete. Det är också otydligt hur informationen ska användas i relation till ansökan om bidrag.

Om kravet kvarstår anser förvaltningen att det behöver preciseras hur kontroll av uppgifterna ska ske samt syftet med att respektive uppgift lämnas. Vad innebär det till exempel om föreningen har en skuld? Ska det medföra att föreningen inte får bidrag? Har beloppets storlek betydelse?

Förvaltningen ser det som önskvärt att ovan nämnda tre punkter flyttas in under rubriken ”utöver ovan information kan även följande information inhämtas”. Det vill säga att de inte ska utgöra ett ”ska krav”. Sett till förening samt karaktär och belopp på sökt bidrag kan då respektive nämnd/förvaltning avgöra när det finns ett behov att ta in dessa uppgifter.

De flesta uppgifter som anges under rubriken ”utöver ovan information kan även följande information inhämtas” är inte kontroller som förvaltningen gör idag. Exempelvis personliga uppgifter om ordförande och kassör. Även här är det otydligt vad syftet med inhämtningen är och vilken betydelse innehållet ska få för utfallet av ansökan. Sett till det oklara syftet och den arbetsbelastning det skulle innebära att inhämta denna information anser förvaltningen att det är av stor vikt att dessa uppgifter förblir frivilliga att inhämta vid behov.

Ansökningar om bidrag avseende mer än ett halvt prisbasbelopp

Förvaltningen tolkar detta som att föreningen vid ansökningstillfället ska:

- Haft ett organisationsnummer i minst ett år.
- Uppvisa årsbokslut/verksamhetsberättelse för det senaste året.
- Varit aktiv och haft en dokumenterad verksamhet under det senaste

året.

Förvaltningen anser att dessa krav ger orimligt stora begränsningar för nybildade föreningar att söka bidrag. I vissa fall kan det handla om en förening som väljer att dela upp sig i två föreningar.

För de flesta av idrottsnämndens stöd ska en redovisning lämnas efter genomförd aktivitet innan stödet betalas ut. I ansökan lämnas även datum för aktiviteterna så förvaltningen har möjlighet att göra kontrollbesök och se att aktiviteter sker i enlighet med vad som angetts i ansökan.

Idrottsnämndens största stöd ”medlemsaktivitetsstödet” beräknas på föregående års aktiviteter. I nämndens regler finns här ett krav på att föreningen ska meddela förvaltningen när den startar upp verksamhet, så att förvaltningen har möjlighet att göra kontroller.

Ett annat stort stöd som föreningar erbjuds som, även om det inte är ett direkt bidrag, uppgår till ett stort ekonomiskt värde är noll- och subventionerad taxa. Förvaltningen anser att det är viktigt att detta stöd ska kunna ges även till nybildade föreningar som uppfyller villkoren för denna subvention.

Idrottsförvaltningen anser att nämndens regler och förvaltningens rutiner tillsammans ger en tillräcklig grund för att i vissa fall även kunna ge stöd till nybildade föreningar.

Bedömning av ansökan

Det är otydligt hur upptagna punkter ska användas vid bedömningen och hur en prioritering ska göras vid behov. För projektansökningar av större belopp är flera av punkterna relevanta. Men i de flesta fall när förvaltningen betalar ut mindre stöd i enlighet med nämndens beslutade regler är det inte rimligt att lägga in så omfattande bedömningsgrunder i nämndens riktlinjer, kräva in all dokumentation och dessutom göra bedömningar utifrån detta.

Som föreslagna bedömningskriterier är skrivna skulle det vara svårt att göra bedömningar som inte riskerar att bli subjektiva sett till mängden ansökningar. För de reguljära stödformerna avseende verksamhetsstöd är detta något som förvaltningen vill undvika för att säkerställa en effektiv och rättssäker handläggning.

I riktlinjerna står vidare att vid ansökningar om bidrag avseende mer än ett halvt prisbasbelopp ska bedömning av ansökan ske utifrån ”vilken kompetens, kvalifikationer och erfarenhet har ledare och företrädare att leda och genomföra projektets/verksamhetens aktiviteter”. Detta är inte uppgifter som förvaltningen regelmässigt begär in vid samtliga ansökningar överstigande ett prisbasbelopp och det är svårt att se hur en bedömning ska kunna göras. Förvaltningen ser det inte möjligt att inarbeta detta krav i nämndens riktlinjer. Ansökningar bör snarare kunna bedömas i enlighet med detta i vissa specifika fall när det bedöms extra viktigt för projektets framgång och/eller kunna ställa ansökningar mot varandra.

Beslutet

I riktlinjerna står det att nämnden fattar efter bedömning beslut om huruvida ansökan ska beviljas eller avslås och att rubrikerna uppföljning respektive återbetalning ska ingå i beslutet.

Uppföljning

Relativt få ansökningar om stöd beslutas i särskilda ärenden till nämnden. De flesta ansökningar handläggs utifrån beslutade regler där beslut fattas av förvaltningen i enlighet med nämndens delegationsordning. Därutöver brukar nämnden i ett fördelningsärende i slutet av varje år fatta beslut om särskilda satsningar, där många utgörs av återkommande årliga verksamhetsstöd som utvärderas kontinuerligt inför kommande år och en redovisning begärs in innan utbetalning.

Att lägga in krav i nämndens riktlinjer eller i rutiner och ansökningsformulär på att uppföljningen (inlämnad redovisning) ska innehålla ekonomisk redovisning, uppgifter om huruvida syftet med bidraget uppnåtts och eventuella goda exempel att dela alternativt reflektion om varför syftet inte uppnåtts anser inte förvaltningen är ett rimligt krav för samtliga stödformer.

Kraven som anges är mer tillämpliga för större särskilda satsningar, och projekt än för återkommande verksamhet.

Återbetalning

Frånsett nybildningsstöd och hyresstöd betalas inga stöd som regleras av regelverket ut i förskott, utan först efter det att redovisning inkommit och förvaltningen godkänt redovisningen. Om det i efterhand visar sig att en förening inte uppfyllt villkoren för erhållet stöd anser förvaltningen det befogat att kräva återbetalning.

Ekonomiska konsekvenser

Om ingen justering görs av föreslagna riktlinjer kommer förvaltningens kostnader för handläggning av föreningsstöd att bli mycket högre.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2020 följande.

1. Kulturnämnden godkänner kulturförvaltningens yttrande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Jonas Naddebo (C), Kristina Lutz m.fl. (M), Hanna Gerdes (L) och Marie Grundström (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V) och Mirja Räihä m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Johanna Hedin (KD), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 september 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Inledning

En stor del av kulturförvaltningens verksamhet berörs av förslaget till nya riktlinjer för förenings- och kulturstöd. Det gäller i första hand stödgivningen till det professionella kulturlivet, folkbildningsorganisationer, lokalförvaltande organisationer, samt andra kulturaktörer som bidrar till att göra Stockholm till en öppen, attraktiv och spännande stad. Riktlinjerna har även bäring på andra verksamheter inom förvaltningen som på olika sätt samarbetar med externa organisationer, även om det då inte handlar om direkt ekonomiskt stöd.

Kulturförvaltningen har deltagit i den arbetsgrupp som utarbetat riktlinjerna som till stora delar redan är implementerade i dokumentet "Generella villkor och krav för förvaltningens stöd". Dokumentet utgör ett viktigt instrument för den referensgrupp som bedömer och de handläggare som bereder kulturnämndens bidragsärenden. En central formulering i villkoren är att "Alla former av kulturstöd omfattas av Stockholms stads styrdokument gällande demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män samt våldsbejakande extremism". Det innebär att det finns en korrelation mellan stadens och kulturnämndens tolkningar av vilka demokrativillkor som ska ställas på förenings- och kulturbidrag, även om kulturnämnden självständigt tillämpar riktlinjerna på kulturområdet. De föreslagna riktlinjerna är i allt väsentligt hämtade från förslagen i betänkandet till den statliga utredningen "Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället". Det betyder att det även

finns en nära anknytning till kulturdepartementets syn i frågan.

Civilsamhällets och kulturlivets aktörer - två typer av stödmottagare

Kulturförvaltningens stöd utgår i huvudsak till två typer av aktörer, det professionella kulturlivet samt organisationer inom civilsamhället, främst studieförbund och lokalförvaltande organisationer. Kulturbidragen går i regel direkt till aktörer med konstnärlig inriktning som sökt stöd för preciserade program där man ingående redovisar planerna för ett projekt eller ett verksamhetsår. Merparten av studieförbundens verksamhet bygger på samarbete med medlemsorganisationer eller genom så kallade kamratcirklar som genomförs i slutna grupper. De lokalförvaltande organisationerna driver lokalupplåtelse, kultur- och hemgårdsverksamhet i syfte att främja delaktighet, demokrati, bildning, kultur och social samvaro. Planerna för den öppna programverksamheten redovisas i ansökningshandlingar till kulturförvaltningen medan insyn ofta saknas för aktiviteter som sker inom ramen för lokalupplåtelsen.

Kulturnämnden svarade den 9/9 2019 på betänkandet ”Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället”¹ (bifogas ärendet). De synpunkter som där lämnades beträffande studieförbund och lokalförvaltande organisationer har även relevans för detta ärende.

Konstnärlig frihet och samhällsdebatt kräver hög grad av yttrandefrihet

Som nämnts ovan utgår de föreslagna riktlinjerna från de behov av preciseringar av demokrativillkor som gäller bidrag till civilsamhällets organisationer. Dessa villkor är till stor del giltiga även för konstnärliga institutioner och fristående kulturutövare men det finns både organisatoriska och verksamhetsmässiga skillnader. Många konstnärliga verksamheter drivs som aktiebolag, stiftelser eller ekonomiska föreningar. Deras syfte är vanligtvis att producera eller förmedla ett konstnärligt utbud med både bredd och spets.

I kulturnämndens bedömningsgrunder för det fria kulturstödet finns flera moment kopplade till nyskapande och konstnärlig kvalitet. Det gäller bland annat på vilka sätt verksamheten eller aktiviteten utmanar rådande normer och strukturer. Konsten söker ständigt nya vägar och tolkningar på samhällsfrågor och i det sökandet tangeras ofta gränserna för tabun och den rådande smaken. Det finns därför anledning att påminna om att den konstnärliga friheten behöver svängrum för att fungera som en kritisk röst i konstnärliga och samhällspolitiska frågor. Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefrihet som grund. Den konstnärliga friheten i Sverige är grundlagsskyddad genom yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469). Yttrandefriheten är även inskriven i de nationella kulturpolitiska mål som styr den statliga kulturpolitiken och som fungerar vägledande för kulturpolitiken i Sveriges kommuner och regioner.

Civilsamhället svarar genom tillgången till allmänna samlingslokaler, folkbildningens organisationer och övrigt föreningsliv för att demokratin kan växa från gräsrotsnivån. Samtalet och lärandet är precis som kulturen några av demokratins

¹ SOU 2019:35

grundförutsättningar. I detta ingår en hög tolerans för olikheter och att många röster kommer till tals.

Sammanfattande bedömning

Med utgångspunkt i de föreslagna riktlinjerna avseende förenings- och kulturbidrag bedömer kulturförvaltningen att det historiskt förekommit få fall av brott mot det föreslagna demokrativillkoret. Med tanke på att många föreningsaktiviteter har en sluten karaktär kan man dock inte utesluta ett mörkertal. Det är också sannolikt att de senare årens alltmer polariserade samhällsklimat, främst synligt på nätet, även tar sig in på de fysiska arenor som kulturförvaltningen stöder. Förvaltningen välkomnar därför stadsövergripande riktlinjer för förenings- och kulturbidrag som klargör spelreglerna för såväl stödgivare som stödmottagare, liksom för de individer och sammanslutningar som vill delta i demokratiska samtal som får stadens stöd. Det är samtidigt viktigt att i den praktiska tillämpningen av riktlinjerna väga de föreslagna demokrativillkoren mot kulturlivets behov av konstnärlig frihet och civilsamhällets roll som forum för samhällsdebatt. Förvaltningen bedömer dock inte att detta kommer att bli problematiskt då riktlinjernas fokus ligger på organisation, inte verksamhet.

Kommentarer till de föreslagna riktlinjerna

I nedanstående avsnitt redovisas kulturförvaltningens synpunkter på de föreslagna riktlinjerna sida för sida. Tillägg redovisas *kursivt*, förslag till strykningar med ~~genomstruken text~~.

Sid 5, stycke 3: ”Att hävda politiska åsikter genom våld eller ~~andra~~-olagliga utomparlamentariska metoder...”. Kommentar: ”Utomparlamentarisk” ges här en koppling till våld och hot mot demokratin som inte stämmer överens med begreppets vidare innebörd.

Sid 5, omformulering av sista stycket: ...”Bidragsgivande nämnd ska i beredning av ansökan *genom kontroll säkerställa att*:

Föreningen/organisationen uppfyller demokrativillkoret.

Föreningen/organisationen har ett bankgiro eller plusgirokonto registrerat.

Om föreningen/organisationen inte uppfyller båda dessa krav ska nämnden inte gå vidare med ansökan.

Övriga inkomna uppgifter granskas.”

Sid 6-7, om ansvar: Flera avsnitt handlar om det ansvar som kan läggas på en förening för handlingar som utförs av företrädare, enskilda medlemmar, inbjudna föreläsare och samarbetsorganisationer. Denna ansvarsfråga är viktig och berör flertalet studieförbund och lokalförvaltande organisationer som ofta har ett stort antal medlemsorganisationer eller samarbetspartner. Det kan vara svårt för en organisation att bevisa att den eller dess företrädare inte agerar på ett sätt som strider mot demokrativillkoret. De förslag till vad som kan krävas av organisationen bedöms ändå som rimliga av kulturförvaltningen.

Sid 15, avsnittet ”Klargörande möte”: I detta sammanhang är det viktigt att, oavsett bedömningsmotiv, tydligt kommunicera ett planerat avslag på ansökan. I de fall det handlar om verksamheter som fått stöd under en längre tid bör denna avsikt

redovisas redan under beredningsfasen, detta för att dels ge möjlighet till kompletterande information, dels underlätta för den sökande organisationen att ställa om verksamheten utifrån de nya ekonomiska villkoren.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 maj 2020 följande.

Godkänna redovisningen.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att ”Riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag-demokrativillkor” är mycket väl genomarbetad och har inga synpunkter på ändringar och föreslår att nämnden tillstyrker remissen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2020 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss från kommunstyrelsen på remiss om Stockholms stads riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Karin Gustafsson, Anders Göransson, tjänstgörande ersättaren Lena Josefsson alla (S), samt Jackie Nylander (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Jönsson (L), Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP), Kristin Jacobsson (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Övergripande synpunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till att stadsövergripande riktlinjer tagits fram för att kunna säkerhetsställa att demokrativillkoret bedöms på samma sätt i alla nämnder.

Förvaltningen bedömer att den del av riktlinjerna som gäller definition och bedömning av demokrativillkoret som helhet är tydliga och användbara. Bland annat är det positivt med tydliga exempel på grundläggande värderingar.

Riktlinjer

Kontrollera att föreningen/organisationen uppfyller demokrativillkoret

Förvaltningen föreslår att ett förtydligande av vilka krav som ställs på sökande föreningen eller organisationen avseende demokrativillkoret skrivs ut i riktlinjerna, exempelvis att föreningen ska ta avstånd från våldsbejakande uttryck och åsikter, verka för likabehandling och ha en demokratisk struktur.

Ansvar för enskilda medlemmar

Förvaltningen föreslår att texten om att det kan ifrågasättas vilka värderingar föreningen står för kompletteras med att det kan finnas skäl att följa upp hur föreningen ser på medlemmarnas agerande. Samt att det läggs till en mening om att aktuell förvaltning föreslås kontakta sökande förening och be om en redogörelse för hur de ser på medlemmarnas agerande och vilka åtgärder som har vidtagit eller planerar att vidta.

Bedömning av ansökan

Förvaltningen föreslår tillägg till listan vad ansökan ska innehålla:

- Att föreningen ska redogöra för vad verksamheten ska leda till för deltagarna.

Denna redogörelse underlättar vid uppföljning för att se att verksamheten leder till önskat resultat.

- Föreningen ska ha rutiner för hur deltagarna ska kunna uttrycka åsikter och klagomål.

Att deltagarna har möjlighet att uttrycka åsikter på verksamheten är ett viktigt inslag i den demokratiska strukturen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Kadir Kasirga (S) och Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Nuvarande bidrag till utomstående organisationer

Utbildningsnämnden delar årligen ut bidrag till ideella föreningar, och i vissa fall stiftelser, som bedriver verksamhet inom nämndens verksamhetsområde. De som beviljas bidrag ska utgöra ett komplement och tillföra mervärde till den verksamhet som nämnden bedriver.

Anvisningar och information finns på stadens webbplats. En förening ska enligt anvisningarna vara uppbyggd på demokratiska principer och verksamheten ska vara icke-diskriminerande.

Bidrag beviljas antingen som ett verksamhetsbidrag eller som ett projektbidrag. Beslut om bidrag fattas för ett kalenderår i taget, men målsättningen med

verksamhetsbidraget är att det ska ses som en del av ett långsiktigt och strategiskt samarbete mellan utbildningsnämnden och den organisation som beviljats bidrag.

En bedömning görs angående bidragets storlek i relation till antal deltagare/medlemmar och aktiviteter. Hänsyn ska också tas till om sökanden beviljats bidrag från annan offentlig verksamhet för samma eller närstående verksamhet.

Förvaltningens synpunkter på förslaget till riktlinjer

Det riktlinjer som föreslås för stadens förenings- och kulturbidrag överensstämmer till stor del med de formella krav samt de bedömningsgrunder som redan gäller för innehåll i ansökan och för beslut om nämndens bidrag. Översyn av ansökningsformulär och egna anvisningar kan bli aktuellt, liksom en ytterligare fördjupning av granskningen av ansökningar.

Antalet ansökningar om bidrag från utbildningsnämnden är relativt begränsat, inför 2020 kom elva ansökningar in och fem av dem beviljades. Handläggningen sker inom utbildningsförvaltningens avdelning för ekonomi och styrning, i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen. Administrationen kring bidragen kan i någon mån komma att öka, då fler uppgifter ska lämnas in och granskas. Någon administrativ belastning för skolorna bedöms inte komma att uppstå, till skillnad från vad som kan bli fallet när det gäller de riktlinjer avseende demokrativillkor vid lokalupplåtelser som behandlas i annat tjänsteutlåtande till denna nämnd.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till riktlinjer och välkomnar också möjligheten att vid svårbedömda ärenden samråda med stadsledningskontoret inför beslut.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Förvaltningen bedömer att de föreslagna riktlinjerna inte kommer att ha negativa konsekvenser för barn och barns rättigheter eller för jämställdhet.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Beslutet justeras omedelbart med anledning av att remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda den 1 september 2020.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2020 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Robert Mjörnberg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positivt till utredningens förslag och välkomnar tydliga riktlinjer för förenings- och kulturbidrag. Detta för att säkerställa att bidrag inte ges till föreningar eller organisationer som står i strid med samhällets grundläggande värderingar. I den senaste revideringen av äldrenämndens riktlinjer för bidragsgivning fördes det in krav på att organisationer som beviljas bidrag ska arbeta utifrån demokratiska principer samt ta avstånd från våldsbejakande uttryck och åsikter.

Äldreförvaltningen anser att riktlinjerna i Stockholms stad ska vara så lika som möjligt. Uppföljningen underlättas av tydliga skrivningar i riktlinjerna. En tydlighet av vad de ansökande föreningarna eller organisationerna ska lämna in för uppgifter gör det lättare att motivera eventuella avslag.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Lillemor Samuelsson (V) Johan Paccamonti m.fl. (M), Hanna Wistrand (L), Karl Persson (MP), Adrian Nordén (C) och Johan Heinonen m.fl. (S), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Varje år delar nämnden ut bidrag till ett antal föreningar i Bromma som bedriver verksamheter som stödjer nämndens verksamhet inom prioriterade områden.

Förvaltningen välkomnar stadsövergripande riktlinjer som stöd vid hantering och bedömning av ansökningar om bidrag till föreningsverksamhet.

Nämnden uppdaterade sina regler för fördelning av föreningsbidrag 2019. I nämndens regler lyfts särskilt demokrativillkoret, vilket enligt stadens förslag på riktlinjer ska finnas med i nämndernas regler/rutiner. Nämndens regler harmoniserar med förslaget på stadsövergripande riktlinjer. En uppdatering av reglerna behöver ändå göras efter att kommunfullmäktige beslutat om riktlinjerna.

Det är positivt att det tas fram stadsövergripande riktlinjer som förtydligar vad nämndens regler ska innehålla och som stöd vid hantering av ansökningar. Det kan förekomma ansökningar där det är svårbedömt om bidrag ska ges. I riktlinjerna redogörs för föreningens ansvar för företrädares agerande och de gränsdragningsfrågor som kan behöva bedömas vid handläggning av ansökan. Utifrån riktlinjerna ser förvaltningen svårigheter vid bedömningen av hur företrädares agerande ska påverka beslut om bidrag. Förvaltningen önskar därför ett tydligare stöd i riktlinjerna gällande bedömningen i de fall företrädares agerande strider mot samhällets grundläggande värderingar - oavsett om agerandet har en koppling till föreningen/organisationen eller inte.

Bidrag får enligt riktlinjerna lämnas till föreningar/organisationer även om de brutit mot demokrativillkoret om det finns särskilda skäl för det. Vad som utgör särskilda skäl ska bedömas av nämnden. Här önskar förvaltningen, om möjligt, ett tydligare stöd i riktlinjerna.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och översänder den som svar till kommunfullmäktige.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsövergripande riktlinjer avseende demokrativillkor i förenings- och kulturbidrag utgör enligt stadsdelsförvaltningen ett positivt förtydligande och särskilt delarna som klargör stadens hållning kring ansvar för företrädare och att ett nekat bidrag inte utgör en begränsning av yttrandefriheten.

Under avsnitt fyra som behandlar motarbete av det demokratiska styrelseskicket finns en skrivelse som nämner medborgerliga skyldigheter.

*"Motarbetar det demokratiska styrelseskicket gör också den förening/organisation som uppmanar sina medlemmar eller allmänheten att inte följa svensk lag, **svika***

medborgliga skyldigheter eller inte rätta sig efter myndigheters bestämmelser.”

Medborgerliga skyldigheter kan vara svårt att avgränsa. Handlar det om att ägna sig åt just de exemplifierade handlingarna eller sträcker det sig vidare? Det kan enligt stadsdelsförvaltningen därför finnas anledning att antingen definiera medborgerliga skyldigheter eller överväga att utesluta just den frasen.

I övrigt ställer sig stadsdelsförvaltningen positiv till föreslagna riktlinjer.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till riktlinjer för föreningsbidrag.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juli 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Farsta stadsdelsnämnd beviljar varje år föreningsbidrag till

föreningar med lokal verksamhet. Under de senaste åren har bidraget legat på 500 000 kronor. Nämnden beslutade i december 2019 om nya villkor för föreningsbidrag där demokrativillkoret är väl inarbetat utifrån statens offentliga utredning Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället – Vägledning för handläggare (SOU 2019:35). I nämndens villkor formuleras demokrativillkoret så här:

”Föreningen ska:

- ha ett syfte som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle
- vara öppen för alla som instämmer i föreningens målsättning och inriktning
- ha av medlemmarna godkända stadgar och av medlemmarna utsedd styrelse
- ta ställning för den enskildes grundläggande fri- och rättigheter
- arbeta enligt grundläggande demokratiska principer,
- verka för jämställdhet, mångfald, alla människors lika värde och likabehandling i sin verksamhet”

Förvaltningen har också arbetat med att förenkla ansökningsblanketter och handlägningsrutiner för att underlätta för föreningslivet.

Förvaltningen har länge efterfrågat stadsgemensamma riktlinjer för föreningsbidrag och välkomnar därför förslaget. En stor del av innehållet i de föreslagna riktlinjerna är direkt hämtat från den ovan nämnda statliga utredningen. För att förbättra användarvänligheten skulle det vara en fördel om dokumentet kortas ner och att utredningen endast finns med i källförteckningen.

Förslaget innehåller långtgående krav på vad en ansökan om bidrag ska innehålla.

Dessa är mer långtgående än de rutiner stadsdelsnämnden har idag. Att lämna in stadgar varje år och att begära in personnummer på samtliga firmatecknare i föreningen varje år bedömer vi som onödigt omfattande. Våra rutiner är att stadgar, årsmötesprotokoll, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning ska lämnas vid första ansökningstillfället och senare på uppmaning av förvaltningen. Organisationen ska vara registrerad hos Skatteverket som ideell förening och ha en budget i balans samt följa god redovisningssed.

Kraven på vad ansökan ska innehålla borde stå i relation till bidragets storlek. Förvaltningen vill peka på risken att en alltför krånglig ansökningsprocess riskerar att motverka direktiven i kommunfullmäktiges budget som säger att civilsamhällets arbete ska underlättas och stärkas och att staden ska underlätta för föreningslivet att söka bidrag. Stockholms stad behöver hitta balansen mellan att å ena sidan sätta rimliga villkor för att säkerställa grundläggande demokratiaspekter och å andra sidan stärka civilsamhällets arbete. Vi ser risken att flera föreningar i stadsdelsområdet faller bort för att ansökningsförfarandet blir för omständligt och krävande.

Förslaget omfattar enbart demokrativillkoret och inga andra aspekter som nämnden måste beakta när man lämnar föreningsbidrag. Förvaltningen ser fram emot en annan utveckling som kommunfullmäktige ger direktiv om i budgeten, nämligen:

- ett kommungemensamt register över föreningar som mottagit bidrag
- en digitaliserad hantering av föreningsbidraget
- en långsiktig stadsövergripande samordning och uppföljning som

främjar jämlika förutsättningar för det lokala civilsamhället i samarbete med berörda nämnder

Förvaltningen gör preliminärt bedömningen att demokrativillkoren i nämndens nya villkor för föreningsstöd inte behöver justeras med anledning av de nya föreslagna stadsgemensamma riktlinjerna, men däremot måste våra ansökningsrutiner skärpas och utökas.

Förvaltningen konstaterar att fungerande regler och rutiner för demokrativillkor och föreningsbidrag syftar till att gynna bland annat jämställdhet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2020 följande.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ljuslin (V), bilaga 1.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har fått ärendet om Stockholms stads riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag för yttrande. Nämnden delar de synpunkter som lyfts i ärendet Stockholms stads riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag. Det är av stor vikt att staden inte bidrar till odemokratisk eller våldsbejakande verksamhet. Nämnden har redan tidigare infört demokrativillkor i de lokala rutinerna för verksamhetsbidrag och arrangörsstöd till lokala föreningar samt kontrollmoment och rutiner för uppföljning för att säkerställa att villkoren uppfylls.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

1. Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningstjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd beslutar att ärendet skajusteras omedelbart.

Reservation anfördes av Özlem Körhan m.fl. (V), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att det tagits fram stadsövergripande gemensamma riktlinjer för förenings- och kulturbidrag. Det är viktigt att alla nämnder som fördelar förenings- eller kulturbidrag utgår från gemensamma riktlinjer för att säkerställa att inga bidrag ges till föreningar eller organisationer som inte står bakom de demokratiska villkoren.

Förvaltningen har lokala rutiner och riktlinjer för hantering och uppföljning av föreningsbidrag, dessa riktlinjer stämmer till stor del överens med de föreslagna riktlinjerna. Bland annat finns krav på att föreningar ska arbeta i överensstämmelse med de demokratiska villkoren samt om företrädare för föreningen uttrycker åsikter i strid med de demokratiska villkoren ska personen i fråga omgående uppmanas att lämna sitt uppdrag och föreningen får inte anlita eller samverka med organisationer eller personer som uttrycker åsikter i strid med ovan.

Under 2018 tog förvaltningen även fram ”Samverkansformer med civilsamhället” som syftar till att främja och skapa jämlika förutsättningar för det lokala civilsamhället, kvalitetssäkra och effektivisera hanteringen av föreningsbidrag samt fördjupa

kunskapen om det civila samhället på lokal nivå.

Revideringar av lokala riktlinjer kommer ske under hösten för att säkerställa att de överensstämmer med de stadsövergripande riktlinjerna.

Utöver riktlinjerna önskar förvaltningen att staden även utreder möjligheten till en samordning mellan nämndernas olika system för förenings- och kulturbidrag samt utvecklar ett digitalt ansöknings- och uppföljningssystem. Utredningen ska syfta till att utveckla samt förenkla för föreningslivet att få kontakt med Stockholms stad samt underlätta för en mångfald av föreningar att ansöka om förenings- och kulturbidrag. Ett samordnat system kan underlätta för både föreningar och handläggare avseende handläggning, beslut och uppföljning samt lättare möjliggöra transparens och likabehandling för föreningarna.

Särskilda medskick avseende ” Riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor”:

- Förvaltningen önskar ett förtydligande under rubriken ”Granska övriga inkomna uppgifter” vems uppgifter som efterfrågas. Vid punkten ”skulder hos kronofogden” är det otydligt huruvida det är föreningens eller firmatecknare/styrelsens uppgifter som efterfrågas.
- Förvaltningen anser inte att det är nödvändigt att begära in personnummer på firmatecknare vid en ansökan. Denna punkt bör flyttas till rubriken ” Utöver ovan information kan även följande information inhämtas”. Om kommunfullmäktige anser att personnummer bör inhämtas efterfrågar förvaltningen rutiner för att säkerställa att dataskyddslagstiftningen GDPR efterföljs.
- Under rubriken ”Vid ansökningar om bidrag avseende mer än ett halvt prisbasbelopp” står det ”Vilken kompetens, kvalifikationer och erfarenhet har ledare och företrädare att leda och genomföra projektets/verksamhetens aktiviteter?”.
Förvaltningen anser att det är föreningens ansvar att ledare och företrädare har kompetens, kvalifikationer och erfarenhet. Om ovisshet kring detta uppstår bör föreningen föra en dialog med förvaltningen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2020 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Karlsson (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ekberg (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen begär idag in uppgifter om ordförande, kassör och revisor. Därutöver efterfrågas kontaktuppgifter till den som ansvarar för projektet om det är någon annan person. Ansökan ska innehålla föreningens organisationsnummer samt bankkonto. Till ansökan ska fogas projektbeskrivning samt senaste verksamhetsberättelse och ekonomisk redovisning. Ansökningar hos andra bidragsgivare ska också anges. Om föreningen tidigare erhållit bidrag ska en redovisning för detta dessutom lämnas.

Förvaltning kan inte se behovet av att inhämta uppgifter om hela styrelsen eller samtliga firmatecknare om dessa uppgifter inte ska användas. Det är inte heller rimligt att varje år kräva in stadgarna från PRO, SPF, friluftsförbundet eller någon av våra stora idrottsföreningar; föreningar som utgör den stora majoriteten sökande i vårt stadsdelsområde. I normalfallet bör inte heller skatter, moms eller skulder hos kronofogden krävas in från dessa och liknande, återkommande sökande föreningar.

Förvaltningen förstår att dessa uppgifter kan vara nödvändiga i vissa fall, men de bör inte vara obligatoriska.

I enstaka fall under senare år har stadsdelsnämnden beslutat om bidrag till verksamheter som inte uppfyller grundkraven. Det har till exempel handlat om en grupp som föräldravandrar. De har ingått i ett större nätverk med inte varit formellt organiserade. Verksamheten har varit väl känd och uppskattad av förvaltningen. Bidragen har till exempel handlat om inköp av varselkläder eller telefonkort. Det bör på något sätt vara möjligt att göra undantag från regelverket i sådana fall.

Föreningsbidrag utgör en mycket blygsam del av stadsdelsförvaltningens verksamhet. I normalfallet är det inte rimligt att förvaltningen ska granska kompetensen hos de ledare eller föredragshållare som ska medverka i ett projekt. Detta krav bör inte vara obligatoriskt, inte ens vid ansökningar som överskrider ett basbelopp.

När kommunfullmäktige så småningom antagit nya riktlinjer kommer förvaltningen att återkomma till nämnden med förslag till anpassningar av nämndens lokala regler.

Jämställhetsanalys

Normalregeln är enligt riktlinjerna att alla ska behandlas lika, oavsett

könstillhörighet. Det finns dock möjligheter till undantag för föreningar som riktar sig till t.ex. kvinnor eller HBTQ-personer.

Någon särskild jämställdhetsanalys härutöver bedöms inte behövas.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Viktor Gustafsson (V), *bilaga 1*.

Norrmalm stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget om riktlinjer för förenings- och kulturbidrag - demokrativillkor. Förvaltningen anser att demokrativillkoret är tydligt formulerat och välkomnar att riktlinjerna innehåller flera konkreta exempel över hur förvaltningen kan resonera kring frågeställningar kopplat till beslut om förenings- och kulturbidrag.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kistas stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2020 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Reservation anfördes av Elvir Kazinic m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Niklas Thorén m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (M), Martin Michel (MP) och Pegah Afsharian (C), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att ett förslag till stadsövergripande riktlinjer för förenings- och kulturbidrag tagits fram och att demokratikravet förtydligats. Det är viktigt att vara tydlig med demokratikravet i bidragsgivningen eftersom skattemedel

aldrig ska gå till aktörer som inte står bakom de demokratiska principerna, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

För likvärdigheten i hantering och bedömning av föreningsbidrag är det också positivt att gemensamma riktlinjer tagits fram. I dagsläget skiljer sig krav, hantering och bedömning av föreningar och dess ansökningar över staden. Riktlinjerna hjälper till att säkerställa bättre likvärdighet för föreningarna, vilket är positivt för tilliten och samarbetet mellan staden och civilsamhället.

Förvaltningen välkomnar vägledningen som ges av demokratikravet och riktlinjer för granskning och bedömning av ansökningar. Förvaltningen bedömer dock att det kan uppstå utmaningar med tolkning och implementering av vissa delar av riktlinjerna.

Underlag från föreningar har skiftande kvalitet och omfattning.

Att bedöma hur föreningar lever upp till demokratikraven kräver att handläggare har god kunskap och resurser för att inhämta och granska underlag. Förvaltningen föreslår därför att det tas fram en handbok, manual eller checklista som underlättar bedömningen av demokratikravet, vilket även stärker att det görs likvärdiga bedömningar av kravet över hela staden.

Förvaltningen bedömer att det är positivt att ställa krav på att föreningar/organisationer ska lämna in information om pågående ansökningar om bidrag i kommunen eller hos annan. Förvaltningen anser att det är positivt att det kan ställas krav på att lämna in information om tidigare erhållna bidrag. Förvaltningen föreslår att staden ska inrätta ett gemensamt digitalt system för sökta bidrag. Ett gemensamt system skulle underlätta granskning av hur mycket skattemedel som går till föreningar och på det sättet bidra till uppfyllelsen av Stockholms stads verksamhetsmål 3.2 *Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna*.

Förvaltningen strävar efter att handläggning och bedömning av ansökningar från föreningar ska vara så objektiv som möjligt. Bland annat görs detta genom att använda en särskild framtagna matris för bedömningar av ansökningar. Skrivningar i avsnitt *Bedömning av ansökan* kan medföra godtyckliga bedömningar som inte når upp till en god objektivitet. Exempelvis kan att "bedöma kompetens, kvalifikationer och erfarenhet hos ledare" eller bedöma om kostnader är "skäliga" vara svårt att tolka och implementera.

Det kan också vara svårt att formulera så att föreningar fullt ut förstår bedömningarna. En del av denna problematik hoppas förvaltningen kan lösas genom samrådsmöjligheten som beskrivs i avsnitt *Rutin för svårbedömda ärenden*. Förvaltningen eftersöker även en central stadsgemensam handledningsfunktion för att handläggare ska ha möjlighet att kontinuerligt diskutera bedömningar av samtliga inkomna ansökningar.

Förvaltningen anser också att klargörande möten kan medföra mer personella resurser än vad som i dagsläget är tillsatt för att handlägga föreningsbidrag.

Nämnden antog nuvarande riktlinjer för föreningsbidrag på

stadsdelsnämnden den 19 december 2019. I riktlinjerna anges de krav som föreningar behöver uppfylla för att de ska beviljas bidrag, vilken dokumentation de ska

lämna in i samband med ansökan, bedömningsgrunder, hur handläggning och beslut går till samt former för redovisning och uppföljning av föreningsbidraget.

Bland kraven på föreningen ingår att föreningen ska ”dela principerna om den demokratiska rättsstaten och de mänskliga rättigheterna samt ta avstånd från våldsbejakande uttryck och åsikter, vara uppbyggd och fungera enligt principer som främjar demokrati, jämställdhet och likabehandling i verksamheten och ha stadgar där det framgår att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap.”

I samband med kommunfullmäktiges beslut om föreliggande riktlinjer i november 2020 kommer förvaltningen att genomföra en översyn av nämndens riktlinjer. Syftet är att säkerställa att nämndens riktlinjer lever upp till de stadsgemensamma riktlinjerna. En eventuell revidering av riktlinjer kan därmed tas upp för beslut på nämndens sammanträde i december och en ny ansökningsomgång kan genomföras i början av 2021.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2020 följande.

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag
2. Att kräva personnummer av samtliga firmatecknare som ansöker om föreningsbidrag
3. Att därutöver anföra:

”Vi är för ett starkt civilsamhälle där det bör stå var och en fritt att starta en förening och söka föreningsbidrag så länge man lever upp till de demokratiska krav som Stockholm stad anför i Riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag. Dock bör vi som förvaltare av skattemedel hantera dessa på ett varsamt sätt, genom att säkerställa identifikationen av den eller de som vill starta en förening för att undvika att offentliga medel går till att stödja exempelvis våldbejakande extremism. Därför anser vi att det är rimligt att den eller dessa personer även kan identifiera sig, utan att det skulle innebära en integritetskränkning i strid med GDPRlagstiftningen. Däremot är det viktigt att föreningen inte samlar in personuppgifter i onödan av sina medlemmar, så som anges av t.ex. Datainspektionen där det går att läsa mer om hur små och medelstora föreningar bör hantera sina medlemmars personuppgifter.”

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på det förslag till stadsövergripande riktlinjer för förenings- och kulturbidrag som har tagits fram. Riktlinjerna är tydliga och ger ett bra stöd vid bedömningar av ansökningar. Det är viktigt att alla nämnder som fördelar förenings eller kulturbidrag har gemensamma riktlinjer och rutiner för att säkerställa att inga bidrag ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Skarpnäcks stadsdelsförvaltning fördelar årligen föreningsbidrag till ideella föreningar som bedriver verksamhet i stadsdelsområdet. År 2020 inkom 32 ansökningar och 30 föreningar beviljades bidrag om totalt 849 807 kr. Förvaltningens riktlinjer för föreningsbidrag antogs av stadsdelsnämnden i december 2015. I riktlinjerna anges

ett antal kriterier för att en förening ska kunna beviljas bidrag. Ett av kriterierna är att föreningen ska ha antagna stadgar som också visar att föreningen har en demokratisk uppbyggnad. I riktlinjerna anges även att verksamheterna som beviljas bidrag ska främja jämställdhet, delaktighet, lika rättigheter och folkhälsa.

Verksamheterna ska också genomsyras av de demokratiska värderingar som råder i samhället. Föreningarna som beviljas bidrag ska ha en inriktning som ligger i linje med stadens policy i principiella frågor som bygger på jämställdhet, jämlikhet, tillgänglighet och frihet från våld och diskriminering. Förvaltningen kommer att se över sina riktlinjer för föreningsbidrag för att säkerställa att de överensstämmer med de stadsövergripande riktlinjerna för förenings- och kulturbidrag när dessa har antagits. Förvaltningen har följande synpunkter på förslaget till stadsgemensamma riktlinjer:

I avsnittet om vilka uppgifter som en ansökan om föreningsbidrag ska innehålla står att personnummer ska begäras in för samtliga firmatecknare. Enligt dataskyddslagstiftningen GDPR är personnummer en extra skyddsvärd personuppgift och får endast begäras in om det är klart motiverat. Förvaltningen bedömer att personnummer i regel inte är nödvändigt för att kunna handlägga ansökningar om föreningsbidrag, och anser därför att denna punkt bör flyttas till nästa rubrik, ”Utöver ovan information kan även följande information inhämtas”.

I avsnittet ”Bedömning av ansökan” står att en bedömningsgrund är att ”alla projektets/verksamhetens faser är väl beskrivna och kvalitativa (förberedelse, genomförande, uppföljning, utvärdering).” Förvaltningen anser att detta endast bör krävas i de fall där det bedöms vara relevant och rimligt i förhållande till den ansökande föreningen och dess verksamhets karaktär. Om det exempelvis handlar om en pensionärsförening som ansöker om verksamhetsbidrag för att genomföra fikaträffar, boulespel och liknande så anser förvaltningen inte att det är rimligt eller relevant att begära att de ska beskriva ”alla projektets/verksamhetens faser” på den detaljnivå som anges i de föreslagna riktlinjerna.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver utöver anföras

Vi anser att förslaget i stort väcker fler frågor än det ger svar, och att dessa frågor behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage.

Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete idag, men med de nya riktlinjerna riskerar de att inte få något bidrag från Stockholms stad.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Vi vill också framhålla en del kritik som inkommit från olika

verksamheter i staden. Idrottsförvaltningen framhåller i sitt remissvar att deras lokalupplåtelser består främst av korttidsupplåtelser av idrottsytor- och lokaler genom nämndens bokningssystem till föreningar, företag, förbund som privatpersoner. Och menar att riktlinjerna är framtagna med utgångspunkten i fristående förfrågningar att nyttja staden lokaler och inte är anpassade utifrån omfattande löpande upplåtelseverksamhet så som vid bokningar av idrottsytor. Vi håller med idrottsförvaltningen i detta och menar riktlinjerna behöver tydliggöra hur kontroller vid löpande omfattande upplåtelseverksamhet ska genomföras proportionerligt samt att det behöver göras åtskillnad mellan återkommande verksamhetsstöd och stöd av projektkaraktär där större belopp beviljas och där särskilda beslut krävs.

Slutligen vill vi framhålla kommentarer från fastighetskontoret som menar att det är oklart om riktlinjerna ska omfatta kontorets kommersiella verksamhet, som uthyrning till butiker som säljer barnkläder (som kan vara tillverkade av barn) men tar också exempel om uthyrning till musikkollektiv (som skulle kunna repetera och uppföra verk med odemokratiska texter) och skriver

”Kontoret bedömer det som mycket svårt att på ett effektivt sätt kunna kontrollera vandeln hos hyresgästerna i alla delar både inför och under avtalstiden. Detta skulle fordra mycket omfattande resurser och därtill en näst intill omöjlig objektiv bedömningsgrund.” Vi instämmer i fastighetskontorets bedömning och menar att riktlinjerna med bakgrund av detta och övriga synpunkter behöver tydliggöras för att vara användbara som just riktlinjer i verksamheternas löpande arbete.

3. Beslutet justeras omedelbart.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på gemensamma riktlinjer för föreningsbidrag i alla stadens nämnder, med demokrativillkoren att respektera alla människors lika värde och alla enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

Gemensamma riktlinjer kan inte omfatta alla dilemman som kan uppstå i handläggningsarbetet. Bedömningar utifrån specifika situationer kommer alltid behöva göras. Förvaltningen skulle dock önska ett tydligare stöd kring vad som gäller om en förening överträtt demokrativillkoren och hur länge det ska påverka föreningens möjlighet att få stöd. Riktlinjerna anger att även om

händelsen skett långt tillbaka i tiden, kan bidrag nekas. Vidare står att allvarliga överträdelser måste få långvariga konsekvenser. I dessa fall lämnas öppet för nämndernas egna bedömningar vilket riskerar få som följd att de olika nämnderna gör skilda bedömningar.

I riktlinjerna föreslås att bidragets storlek ska spela roll för vilka krav som ställs på föreningen. I förslaget ska bidrag över ett halvt prisbasbelopp (23 650kr) ha högre krav, än bidrag under ett halvt prisbasbelopp. De högre krav som anges ställer förvaltningen redan idag på föreningar som söker föreningsbidrag hos stadsdelsnämnden om maximalt 10 000kr. Förvaltningen tycker det är lämpligt att ha samma krav oavsett bidragets storlek.

Utöver ovan nämnda krav föreslås i förslaget till riktlinjer att innehållet i ansökan och de kontroller som ska göras av föreningen och ansökan ska vara betydligt fler än idag. I förslaget beskrivs i punktform och på en detaljerad nivå hur nämnderna ska bedöma en ansökan. Som exempel kan nämnas att nämnden, vid bedömning av ansökan, ska säkerställa att det finns en

projektplan/verksamhetsplan med angivna aktiviteter samt att projektets/verksamhetens faser (förberedelse, genomförande, uppföljning, utvärdering) ska vara väl beskrivna och kvalitativa.

Dessa direktiv är framtagna utifrån större och mer omfattande projektansökningar än de aktivitetsbidrag som Skärholmens stadsdelsnämnd hanterar. Förvaltningen anser därför att detta avsnitt inte bör ingå i de stadsövergripande riktlinjerna. Dessa punkter bör istället tas fram av respektive nämnd med utgångspunkt i vilken typ av bidrag de utlyser. Avsnittet har ingen självklar koppling till demokratikravet.

Förvaltningen kan se en utmaning i vad en mer omfattande ansökan och kontroller av densamma kommer få för effekt på föreningar med många nyanlända eller föreningsaktiva som är ovana att uttrycka sig skriftligt på svenska. För att minska risken att dessa föreningar avstår att ansöka, är det viktigt att erbjuda hjälp och stöd vid ansökningsförfarandet. Detta i kombination med mer omfattande kontroller förväntas innebära en betydligt större arbetsbörda för förvaltningen än idag.

I riktlinjerna anges slutligen att en förening har ansvar även för andra föreningar som de har ingått samarbete med. Riks- och centralorganisationer har ansvar för att medlemsorganisationerna uppfyller demokrativillkoren. Förvaltningen skulle gärna se ett förtydligande kring vad som gäller för det omvända förhållandet, då den lokala föreningen är medlem i en riksorganisation som agerat odemokratiskt. Statliga bidrag och Socialnämndens

stadsövergripande bidrag beviljas till central- och riksorganisationer. För vissa idrotter, exempelvis kampsport, krävs medlemskap i riksidsrotten för att kunna delta i tävlingar. Den lokala föreningens möjlighet att få del av bidragen är att bli medlem. I många riksorganisationers stadgar står det att medlemsföreningar inte får motverka riksorganisationens syfte, vilket kan tolkas som att öppet kritisera eller anmäla. Då vissa lokala föreningar endast har en riksorganisation att välja på om de vill få del av statliga bidrag, sätter det dem i en svår situation. Med ett sådant beroendeförhållande mellan en lokal förening och en central organisation ser förvaltningen det som viktigt att stadens hållning även för detta förhållande tydliggörs, dels för att undvika olika bedömningar inom staden, men också för signalvärdet det för med sig till riks- och centralorganisationerna.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2020 följande.

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämnaförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) och Anna Jonazon m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Åsa Nilsson Söderberg (L), Sus Andersson (MP) och Linn Bessner (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Lars Hallberg (KD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ploen (Fi), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Spånga-Tensta stadsdelsområde präglas av ett starkt, mångfacetterat och engagerat civilsamhälle. Att utveckla långsiktiga och hållbara samverkansformer med civilsamhället är en högt prioriterad fråga för både nämnd och förvaltning. En av

grundstenarna i en sådan samverkan är väl formulerade och tydliga riktlinjer för föreningsbidrag, och en transparent handläggnings- och beslutsprocess. Därav har såväl förvaltning som nämnd i omgångar omdanat stadsdelsnämndens regelverk och arbetssätt kring föreningsbidrag. I det arbetet har utvärderingskriterier och arbetssätt avseende demokrativillkorets upprätthållande varit en återkommande utmaning. Förvaltningens bedömning är att de föreslagna riktlinjerna dels bidrar med verktyg för att hantera denna utmaning samt dels skapar en välbehövlig stadsövergripande samsyn kring hanteringen av demokrativillkoret.

Sammantaget anser förvaltningen att förslaget till riktlinjer är väl genomarbetat och har inga synpunkter på ändringar och föreslår att nämnden tillstyrker remissen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2020 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Magnus Nilsson (S), Charlotte Lilja Pittuco (V) och Antonia Simon (Fi), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christina Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att det tagits fram gemensamma riktlinjer för Stockholms stad avseende förenings- och kulturbidrag med fokus på demokrativillkoren. Riktlinjerna stämmer till stor del överens med Södermalms stadsdelsnämnds rutiner för föreningsbidrag och handläggningsprocessen. Nämndens rutiner behöver bland annat kompletteras med att tydligare beskriva demokrativillkoren och det behöver läggas till beskrivningar om uppföljning och återbetalning. Förvaltningens handläggning av ansökningar för föreningsbidrag behöver utvecklas vidare för att på ett mer fördjupat sätt ta fram uppgifter om föreningen/organisationens agerande. Detta för att säkra att föreningen/organisationen inte strider mot samhällets grundläggande värderingar. Även ansöknings- och redovisningsblanketten behöver ses över så de stämmer överens med det som ska efterfrågas.

Förvaltningens uppfattning är att riktlinjerna behöver förtydligas med ett riktmärke gällande hur länge föreningen/organisationen ska stå till svars för ett agerande som strider mot demokrativillkoren.

Förvaltningen anser att riktlinjerna kommer vara till nytta vid ansökningsprocessen för föreningsbidrag.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2020 följande.

Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Stefan Johansson (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Mattias Håkansson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Nilsson (M), Pernilla Enebrink (L) Holger von Fircks (MP), tjänstgörande ersättarna Erik Sarfors (C) och Lolita Lovén Johnsen (KD) med anslutande av Mattias Håkansson (V), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har fått ärendet om Stockholms stads riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag för yttrande. Nämnden delar de synpunkter som lyfts i ärendet Stockholms stads riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag. Det är av stor vikt att staden inte bidrar till odemokratisk eller våldsbejakande verksamhet. Nämnden har redan tidigare infört demokrativillkor i de lokala rutinerna för verksamhetsbidrag och arrangörsstöd till lokala föreningar samt kontrollmoment och rutiner för uppföljning för att säkerställa att villkoren uppfylls.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2020 följande.

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering

Reservation anfördes av Stephanie Branzell m.fl. (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att stadsövergripande riktlinjer för föreningsbidrag som möter stadens demokrativillkor tas fram. Riktlinjerna bidrar till att ekonomiska bidrag inte går till föreningar/organisationer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Förvaltningen välkomnar även att riktlinjerna bidrar till större enhetlighet i ansöknings- och bedömningsprocessen bland bidragsgivande nämnder i staden och att en stadsövergripande rutin för hur svårbedömda ärenden ska hanteras har tagits fram. Förvaltningen har en synpunkt som rör personuppgiftsinsamling. Personnummer, samtliga firmatecknare
I riktlinjerna skrivs att ”personnummer samtliga firmatecknare” ska inhämtas från sökande och medsökande föreningar/organisationer. Riktlinjerna beskriver däremot inte syftet med insamlingen eller hur personuppgifterna ska hanteras. Att inhämta personuppgifter utan ett tydligt syfte strider mot Stockholms stads principer om personuppgiftsbehandling som bygger på dataskyddsförordningen. Det ska finnas ett uttryckligt angivet och berättigat ändamål (det vill säga; uppgifterna får inte bara vara ”bra att ha”) och uppgifterna får enbart behandlas i enlighet med det angivna ändamålet (ändamålsbegränsning). Därtill ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till ändamålen (uppgiftsminimering). Förvaltningen anser att personnummer för samtliga firmatecknare endast bör inhämtas utifrån behov och inte som standard, samt att syftet med insamlingen och hur nämnderna ska hantera uppgifterna behöver tydliggöras. Många föreningar/organisationer som söker om bidrag från stadsdelsnämnderna söker om små summor, och flertalet av dessa föreningar/organisationer har en verksamhet där det inte finns några

misstankar om oegentligheter. Förvaltningen anser därför att inhämtandet av personnummer för samtliga firmatecknare endast ska göras i de fall förvaltningen bedömer det vara relevant. Till exempel kan det vara relevant vid ansökningar om höga belopp, om en förening/organisation har en särskild verksamhetsinriktning eller om det finns misstanke om oegentligheter. Förvaltningen föreslår därför att flytta punkten ”Personnummer samtliga firmatecknare” från rubriken ”Ansökan ska innehålla” till ”Utöver ovan information kan även följande information inhämtas”, samt att syftet med inhämtningen av personuppgifter och hur de ska hanteras tydliggörs.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Tobias Johansson m.fl. (V) och Alexander Ojanne m.fl. (S) enligt följande.

1. Att delvis godkänna föreliggande förslag till beslut
2. Att därutöver anföras:

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket vi starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete. Sist min inte minst instämmer vi i nämndens syn på oklarheten i skrivelsen och vi anser att meningen bör strykas eller omarbetas. Idrottsnämndens lokalupplåtelser består främst av korttidsupplåtelser av idrottsytor- och lokaler genom nämndens bokningssystem till föreningar, företag, förbund som privatpersoner.

Förvaltningens uppfattning är att riktlinjerna är framtagna med utgångspunkten i fristående förfrågningar att nyttja staden lokaler och inte anpassade utifrån omfattande löpande upplåtelseverksamhet så som vid bokningar av idrottsytor. Förvaltningen

efterfrågar därför förtydligande i riktlinjerna om hur kontroller vid löpande omfattande upplåtelseverksamhet ska genomföras proportionerligt.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivelser sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jonas Naddebo (C), Kristina Lutz m.fl. (M), Hanna Gerdes (L) och Marie Grundström (MP) enligt följande.

Stockholm har ett rikt och livskraftigt föreningsliv. Otaliga ideella föreningar och organisationer bidrar genom sin skiftande verksamhet till stadens starka civilsamhälle. Betydelsen kan illustreras genom åtskilliga goda exempel. Föräldrar som samlas för att genomföra trygghetsvandringar, idrotts- och kulturaktiviteter, föreningar som erbjuder läxhjälp till ungdomar, en utsträckt hand till ensamma äldre. Listan kan göras betydligt längre och belyser vikten av civilsamhällets betydelsefulla bidrag till sammanhållningen i samhället. Det är i sammanhanget också viktigt att påpeka att ett starkt civilsamhälle är en förutsättning för en välmående demokrati.

Civilsamhället spelar en otroligt viktig roll i det demokratiska samhället. Därför är det extra angeläget att de pengar som staden betalar ut till föreningslivet endast går till föreningar som står upp för våra gemensamma demokratiska värderingar. Våra gemensamma medel ska gå till att främja ett starkt civilsamhälle, inte till verksamhet som syftar till att underminera de demokratiska värderingar som samhället vilar på, varav några av de viktigaste är: fria val, respekt för människors olikheter, åsiktsfrihet, religionsfrihet, individens okränkbarhet, jämlikhet, inkludering samt stärka barns ställning och motverka segregation. Därför välkomnar vi i den grönbå majoriteten införandet av ett skarpt demokrativillkor i riktlinjerna för utbetalning av föreningsbidrag. Det är vår förhoppning att ett tydligare demokrativillkor kommer att förhindra antidemokratiska krafter från att vinna fotfäste i stadens föreningsliv och därigenom motverka de värderingar som staden strävar efter att upprätthålla genom att dela ut föreningsbidrag.

I huvudsak tycker vi att de reviderade riktlinjerna uppfyller det tilltänkta syftet. Vi anser emellertid att de i vissa avseenden behöver förtydligas och kompletteras för att de till fullo ska kunna fullgöra målsättningen. Det är exempelvis viktigt att föreningslivet lyfts fram som en av stadens styrkor, att vissa ord och begrepp som används i riktlinjerna, till exempel utomparlamentariska metoder, förtydligas eller ändras så att de positiva företeelser, som omfattas härav, inte kan tjäna som förevändning för att neka föreningsbidrag. Det är också viktigt att lyfta fram att ageranden med konstnärliga ändamål inom kultursektorn bör bedömas med försiktighet i syfte att säkra den grundlagsskyddade konstnärliga friheten. Därtill ska

ansökningsförförandet förenklas samt stickprovskontroller genomföras av verksamhet som bedrivs med bidrag från staden för att säkerställa efterlevnaden av demokrativillkoret och verksamhetens faktiska omfattning.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Torun Boucher m.fl. (V) och Mirja Räihä m.fl. (S) enligt följande.

Vi instämmer i förvaltningens utlåtande.

Vi vill därutöver utveckla problematiken runt begreppet utomparlamentarisk verksamhet.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att *”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”*

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin *politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet*. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Det är därför oerhört viktigt att begreppet – precis så som förvaltningen föreslår – förtydligas med benämningen *olagliga*.

Vi anser i övrigt att riktlinjerna riskerar att väcker många frågor, och att dessa frågor behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete.

Det behövs flera olika insatser för att ge föreningarna långsiktiga förutsättningar och möjligheter till att organisera stockholmarnas olika engagemang. Det är därför av stor vikt att riktlinjerna underlättar för föreningarna att bedriva sin verksamhet på ett korrekt sätt samtidigt som det ska vara enkelt att mötas kring i ett engagemang. Att vara lyhörd för förändringar vid implementering är därför av avgörande för att de nya riktlinjerna ska användas och inte ska försvåra situationen för stadens föreningar.

Ersätтарыttrande gjordes av Johanna Hedin (KD) som instämde i det särskilda uttalande från ordförande Jonas Naddebo (C), Kristina Lutz m.fl. (M), Hanna Gerdes (L) och Marie Grundström (MP).

Ersätтарыttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi), som instämde i det särskilda uttalandet från vice ordförande Torun Boucher m.fl. (V) och Mirja Räihä m.fl. (S).

Socialnämnden

Reservation anfördes av Karin Gustafsson, Anders Göransson, tjänstgörande ersättaren Lena Josefsson alla (S), Jackie Nylander (V) enligt följande.

”1. Socialförvaltningens förslag till beslut godkänns delvis

2. Därutöver anføres följande:

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket vi starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete. Sist min inte minst instämmer vi i nämndens syn på oklarheten i skrivelsen och vi anser att meningen bör strykas eller omarbetas.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Jönsson (L), Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP), Kristin Jacobsson (C), enligt följande.

”Stockholm har ett rikt och livskraftigt föreningsliv. Otaliga ideella föreningar och organisationer bidrar genom sin skiftande verksamhet till stadens starka civilsamhälle. Betydelsen kan illustreras genom åtskilliga goda exempel. Föräldrar som samlas för att genomföra trygghetsvandringar, idrotts- och kulturaktiviteter, föreningar som erbjuder läxhjälp till ungdomar, eller en utsträckt hand till ensamma äldre. Listan kan göras betydligt längre och belyser vikten av civilsamhällets betydelsefulla bidrag till sammanhållningen i samhället. Det är i sammanhanget också viktigt att påpeka att ett starkt civilsamhälle är en förutsättning för en välmående demokrati.

Civilsamhället spelar en otroligt viktig roll i det demokratiska samhället. Därför är det extra angeläget att de pengar som staden betalar ut till föreningslivet endast går till föreningar som står upp för våra gemensamma demokratiska värderingar. Våra gemensamma medel ska gå till att främja ett starkt civilsamhälle, inte till verksamhet som syftar till att underminera de demokratiska värderingar som samhället vilar på, varav några av de viktigaste är: fria val, respekt för människors olikheter, åsiktsfrihet, religionsfrihet, individens okränkbarhet, jämlikhet, inkludering samt stärka barns ställning och motverka segregation. Därför välkomnar vi i den grönbå majoriteten införandet av ett skarpt demokrativillkor i riktlinjerna för utbetalning av föreningsbidrag. Det är vår förhoppning att ett tydligare demokrativillkor kommer att förhindra antidemokratiska krafter från att vinna fotfäste i stadens föreningsliv och därigenom motverka de värderingar som staden strävar efter att upprätthålla genom att dela ut föreningsbidrag.

I huvudsak tycker vi att de reviderade riktlinjerna uppfyller det tilltänkta syftet. Vi anser emellertid att de i vissa avseenden behöver förtydligas och kompletteras för att de till fullo ska kunna fullgöra målsättningen. Det är exempelvis viktigt att föreningslivet lyfts fram som en av stadens styrkor, att vissa ord och begrepp som används i riktlinjerna, till exempel utomparlamentariska metoder, förtydligas eller ändras så att de positiva företeelser, som omfattas härav, inte kan tjäna som förevändning för att neka föreningsbidrag. Det är också viktigt att lyfta fram att ageranden med konstnärliga ändamål inom kultursektorn bör bedömas med försiktighet i syfte att säkra den grundlagsskyddade konstnärliga friheten. Därtill ska ansökningsförförandet förenklas samt stickprovskontroller genomföras av verksamhet som bedrivs med bidrag från staden för att säkerställa efterlevnaden av demokrativillkoret och verksamhetens faktiska omfattning”

Ersättaryttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi), som instämde i förslaget till beslut och reservation från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Kadir Kasirga (S) och Tina Kratz (V) enligt följande.

1. Att utbildningsnämnden beslutar delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anför följande:

”Vi anser att förslaget i stort väcker fler frågor än det ger svar, och att dessa frågor behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.”

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Robert Mjörnberg m.fl. (V), enligt följande.

Vi anser att förslaget i stort väcker fler frågor än det ger svar, och att dessa frågor behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt

Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det

parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen

innefattar: ”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om

fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra

opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen

mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan

ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex.

våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det

demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och

revolutioner, är också att betrakta som

utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar

fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra

opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna

skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får

föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En

pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad

och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att

tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt,

vilket Vänsterpartiet starkt instämmer i, så menar vi att denna

skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att

drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av

fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel

påminna om att när politiska partier, från höger till vänster,

delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete

med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i

detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och

öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i

beslutsfattandet.

Vi vill också framhålla en del kritik som inkommit från olika

verksamheter i staden. Idrottsförvaltningen framhåller i sitt

remissvar att deras lokalupplåtelser består främst av

korttidsupplåtelser av idrottsytor- och lokaler genom nämndens

bokningssystem till föreningar, företag, förbund som

privatpersoner. Och förvaltningen menar att riktlinjerna är

framtagna med utgångspunkten i fristående förfrågningar att

nyttja staden lokaler och inte är anpassade utifrån omfattande

löpande upplåtelseverksamhet så som vid bokningar av

idrottsytor. Vi håller med idrottsförvaltningen i detta och menar

riktlinjerna behöver tydliggöra hur kontroller vid löpande omfattande upplåtelseverksamhet ska genomföras proportionerligt samt att det behöver göras åtskillnad mellan återkommande verksamhetsstöd och stöd av projektkaraktär där större belopp beviljas och där särskilda beslut krävs. Slutligen vill vi framhålla kommentarer från fastighetskontoret som menar att det är oklart om riktlinjerna ska omfatta kontorets kommersiella verksamhet, som uthyrning till butiker som säljer barnkläder (som kan vara tillverkade av barn) men tar också exempel om uthyrning till musikkollektiv (som skulle kunna repetera och uppföra verk med odemokratiska texter) och skriver "Kontoret bedömer det som mycket svårt att på ett effektivt sätt kunna kontrollera vandeln hos hyresgästerna i alla delar både inför och under avtalstiden. Detta skulle fordra mycket omfattande resurser och därtill en näst intill omöjlig objektiv bedömningsgrund." Vi instämmer i fastighetskontorets bedömning och menar att riktlinjerna med bakgrund av detta och övriga synpunkter behöver tydliggöras för att vara användbara som just riktlinjer i verksamheternas löpande arbete.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Lillemor Samuelsson (V), Johan Paccamonti m.fl. (M), Hanna Wistrand (L), Karl Persson (MP), Adrian Nordén (C) och Johan Heinonen m.fl. (S) enligt följande.

"I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att "En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag."

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar: "I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut."

Definitionen av utomparlamentariska metoder innefattar alltså även fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar. Att stadens riktlinjer använder begreppet utomparlamentariska metoder som ett skäl för att neka bidrag innebär mer oklarheter än nödvändigt, även om riktlinjerna slår fast att ingen begränsning av yttrandefriheten ska ske.

Vi förstår att syftet med riktlinjerna är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket Vänsterpartiet starkt

instämmer i. Vi menar dock att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att motverka sitt syfte och öppna för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet."

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ljuslin (V) enligt följande.

"I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att *'En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.'*

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

'I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage.'

Definitionen av utomparlamentariska metoder innefattar även fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar. En pensionärsorganisation har exempelvis all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så får inte riktlinjerna motverka demokratiskt påverkansarbete och när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det just utomparlamentariskt arbete. Vi menar att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder och motverkar då sitt syfte samt öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet."

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Özlem Körhan m.fl. (V) enligt följande.

"Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver utöver anföra

Vi anser att förslaget i stort väcker fler frågor än det ger svar, och att dessa frågor behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt

Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket Vänsterpartiet starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.”

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Karlsson (S) enligt följande.

Samhället i stort bygger på samverkan mellan det privata, det gemensamma och civilsamhället. Inte minst under Corona har vi

fått bevittna hur värdefullt och omistligt det organiserade civilsamhället bidrar i krissituationer. Det ideella och intressedrivna engagemanget uppstår när människor kommer samman och historiskt sett har det resulterat att det i Sverige i bildades föreningar. Föreningar är vår tids institutionaliserade form av engagemang och delaktighet, en form som tyvärr kan upplevas trög och ointressant för många. Föreningslivet har förändrats. Engagemang och delaktighet yttrar sig på andra sätt. Idag skapas sakfrågeorienterade nätverk ofta över kortare tid och med internet och sociala medier som spelplan.

Vår målsättning som offentlig aktör måste vara att värna och stötta civilsamhället. Vår tydliga erfarenhet från arbetet med civilsamhället tidigare är att när det offentliga blir för komplicerat, fyrkantigt och inåtvänt, så fungerar inte samverkan bra. Självklart är det viktigt att tillse att de föreningsbidrag staden betalar ut också går till bra ändamål och seriösa, demokratiska föreningar, men riktlinjerna måste också vara lätta och inte bli hindrande. Det behöver också finnas

ett visst mått av tillit. Vidare behöver de nya riktlinjerna för föreningsbidrag ta höjd för såväl ett ändrat organiseringsklimat och det alltmer polariserade samhället vi lever i. Vår tid präglas också av polarisering där såväl avancerad kriminalitet och antidemokratiska intressen skapar sig utrymme. Krafter som försöker att ta mark på en mängd områden, inte föreningsbidragen undantaget.

Det förslag till riktlinjer som ligger framme för beslut nu, riskerar att både bli för krångliga och inte ha den höjden som är nödvändig. Vi tror att riktlinjer för föreningsbidrag behöver bygga på följande faktorer:

- Riktlinjer som främjar engagemang, delaktighet och organisering.
- Enklare och mindre byråkratisk väg för att ekonomiskt finansiera organisering.
- En större insyn som skapas genom uppsökande tillitsbyggande verksamhet i kombination med stickprovskontroller.
- Minska utrymme för godtycke och individuell tolkning
- Demokrativillkoren som har stöd i svensk lagstiftning kan i större utsträckning polisanmälas då de upptäcks.

Vi tror att svårigheten är att upptäcka vad som händer i det slutna föreningsrummet och det är inte vår uppfattning att det kommer upptäckas med ett större krav på dokumentation. Vi skulle hellre se att en väg som öppnar för tillitsfulla relationer, respekt och samarbete får utrymme.

Utöver att vara för omfattande och detaljreglerande ser vi att flera lagreglerade områden har letat sig in i riktlinjerna. På samma sätt riskerar riktlinjerna i sitt försök att vara allomfattande bli precis det vi beskriver ovan, för krångliga.

Vi ser också en fara för att riktlinjerna blir dubbelreglerande. Ett exempel är det demokrativillkor som ställs upp. Där listas bland annat att föreningar inte får kränka den enskildes grundläggande frioch rättigheter, diskriminera eller bryta mot principen om alla människors lika värde. Samtliga delar är förstås väldigt viktiga, men de är också lagreglerade och bör främst polisanmälas och skulle kunna göra den här regelsamlingen enklare genom att konstatera att föreningar som inte följer svensk lag inte heller kan uppbära bidrag.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ekberg (V) enligt följande.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till det framöver. En pensionärsorganisation har även all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket Vänsterpartiet starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förtydligas eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga/lagliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar

för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Viktor Gustafsson (V) enligt följande.

1. Nämnden delvis godkänner förvaltningens förslag till beslut.

2. Därutöver utöver anföras:

Vänsterpartiet är positiva till att demokrativillkor införs i riktlinjerna, i en tid där vi behöver slå vakt om våra demokratiska principer. Vi dock anser att förslaget väcker en del frågor som bör redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i arbete vid bedömningar av ansökningar om föreningsbidrag.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag och de demokrativillkor som ställs, går att läsa att "En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag."

Vi anser att det är problematiskt att riktlinjerna likställer utomparlamentariska metoder' med ett motarbetande av det demokratiska styrelseskicket, utan att klargöra vad man menar med utomparlamentarisk. Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela ut flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete om mänskliga rättigheter.

Självfallet behöver man å det starkaste tydliggöra och markera att våld mot politiska motståndare är förkastligt och inte under några omständigheter är något som hör hemma i ett demokratiskt samhälle - men Vänsterpartiet är av den meningen att skrivningen måste förändras då den riskerar att drabba helt vanliga föreningar i civilsamhället som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar ut flygblad så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Elvir Kazinic m.fl. (S) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
- Att föreningsbidrag också fortsättningsvis ska beredas och beslutas i respektive stadsdel
- Omedelbar justering

Vi socialdemokrater vill på alla sätt stötta det lokala föreningslivet. Detta ser väldigt olika ut i olika delar av staden och har olika erfarenheter och traditioner. Därför behöver ansökningar om föreningsbidrag behandlas med beaktande av lokala förutsättningar. Självklart ska föreningar som söker bidrag uppfylla demokratikraven och även normala regler för föreningslivet som stadgar och ekonomiska redovisningskrav. För att stödja föreningslivet på ett bra sätt krävs närhet och möjlighet att ställa frågor och få stöd vid ifyllandet av blanketter. Detta befrämjas inte av att hanteringen av föreningsstöd centraliseras. Vi instämmer i förvaltningens förslag om att staden ska ta fram en handbok eller checklista för bedömningen av demokratikravet. Likaså stöder vi att det upprättas en stadsgemensam hanledningsfunktion för handläggare.

Reservation anfördes av Niklas Thorén m.fl. (V) enligt följande.

Förslag till beslut

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver utöver anföras

Vi anser att förslaget i stort väcker fler frågor än det ger svar, och att dessa frågor behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete. I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.” Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar: ”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland

mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete. Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket Vänsterpartiet starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (M), Martin Michel (MP) och Pegah Afsharian (C), enligt följande.

Stockholm har ett rikt och livskraftigt föreningsliv. Otaliga ideella föreningar och organisationer bidrar genom sin skiftande verksamhet till stadens starka civilsamhälle. Betydelsen kan illustreras genom åtskilliga goda exempel. Föräldrar som samlas för att genomföra trygghetsvandringar, idrotts- och kulturaktiviteter, föreningar som erbjuder läxhjälp till ungdomar, en utsträckt hand till ensamma äldre. Listan kan göras betydligt längre och belyser vikten av civilsamhällets betydelsefulla bidrag till sammanhållningen i samhället. Det är i sammanhanget också viktigt att påpeka att ett starkt civilsamhälle är en förutsättning för en välmående demokrati.

Civilsamhället spelar en otroligt viktig roll i det demokratiska samhället. Därför är det extra angeläget att de pengar som staden betalar ut till föreningslivet endast går till föreningar som står upp för våra gemensamma demokratiska värderingar. Våra gemensamma medel ska gå till att främja ett starkt civilsamhälle, inte till verksamhet som syftar till att underminera de demokratiska

värderingar som samhället vilar på, varav några av de viktigaste är: fria val, respekt för människors olikheter, åsiktsfrihet, religionsfrihet, individens okränkbarhet, jämlikhet, inkludering samt stärka barns ställning och motverka segregation. Därför välkomnar vi i den grönbå majoriteten införandet av ett skarpt demokrativillkor i riktlinjerna för utbetalning av föreningsbidrag. Det är vår förhoppning att ett tydligare demokrativillkor kommer att förhindra antidemokratiska krafter från att vinna fotfäste i stadens föreningsliv och därigenom motverka de värderingar som staden strävar efter att upprätthålla genom att dela ut föreningsbidrag.

I huvudsak tycker vi att de reviderade riktlinjerna uppfyller det tilltänkta syftet. Vi anser emellertid att de i vissa avseenden behöver förtydligas och kompletteras för att de till fullo ska kunna fullgöra målsättningen. Det är exempelvis viktigt att föreningslivet lyfts fram som en av stadens styrkor, att vissa ord och begrepp som används i riktlinjerna, till exempel utomparlamentariska metoder, förtydligas eller ändras så att de positiva företeelser, som omfattas härav, inte kan tjäna som förevändning för att neka föreningsbidrag. Det är också viktigt att lyfta fram att ageranden med konstnärliga ändamål inom kultursektorn bör bedömas med försiktighet i syfte att säkra den grundlagsskyddade konstnärliga friheten. Därtill ska ansökningsförförandet förenklas samt stickprovskontroller genomföras av verksamhet som bedrivs med bidrag från staden för att säkerställa efterlevnaden av demokrativillkoret och verksamhetens faktiska omfattning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz m.fl. (V), enligt följande.

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att ”En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag.”

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

”I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t. ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t. ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.”

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar

fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete. Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket Vänsterpartiet starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete. Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) och Anna Jonazon m.fl. (S) enligt följande.

"Förslag till beslut

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver utöver anförda

Förslaget väcker en del frågor som behöver redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningarnas arbete

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att "En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag."

Definitionen av utomparlamentariska aktioner är enligt Nationalencyklopedin politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

"I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska."

Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete. Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, vilket vi starkt instämmer i, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet. Vi vill också framhålla en del kritik som inkommit från olika verksamheter i staden. Idrottsförvaltningen framhåller i sitt remissvar att deras lokalupplåtelser består främst av korttidsupplåtelser av idrottsytor- och lokaler genom nämndens bokningssystem till föreningar, företag, förbund som privatpersoner. Och menar att riktlinjerna är framtagna med utgångspunkten i fristående förfrågningar att nyttja stadens lokaler och inte är anpassade utifrån omfattande löpande upplåtelseverksamhet så som vid bokningar av idrottsytor. Vi håller med idrottsförvaltningen i detta och menar riktlinjerna behöver tydliggöra hur kontroller vid löpande omfattande upplåtelseverksamhet ska genomföras proportionerligt samt att det behöver göras åtskillnad mellan återkommande verksamhetsstöd och stöd av projektkaraktär där större belopp beviljas och där särskilda beslut krävs".

Särskilt uttalande gjordes av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Åsa Nilsson Söderberg (L), Sus Andersson (MP) och Linn Bessner (C) enligt följande.

Stockholm har ett rikt och livskraftigt föreningsliv. Otaliga ideella föreningar och organisationer bidrar genom sin skiftande verksamhet till stadens starka civilsamhälle. Betydelsen kan illustreras genom åtskilliga goda exempel. Föräldrar som samlas för att genomföra trygghetsvandringar, idrotts- och kulturaktiviteter, föreningar som erbjuder läxhjälp till ungdomar, eller en utsträckt hand till ensamma äldre. Listan kan göras betydligt längre och belyser vikten av civilsamhällets betydelsefulla bidrag till

sammanhållningen i samhället. Det är i sammanhanget också viktigt att påpeka att ett starkt civilsamhälle är en förutsättning för en välmående demokrati.

Civilsamhället spelar en otroligt viktig roll i det demokratiska samhället. Därför är det extra angeläget att de pengar som staden betalar ut till föreningslivet endast går till föreningar som står upp för våra gemensamma demokratiska värderingar. Våra gemensamma medel ska gå till att främja ett starkt civilsamhälle, inte till verksamhet som syftar till att underminera de demokratiska

värderingar som samhället vilar på, varav några av de viktigaste är: fria val, respekt för människors olikheter, åsiktsfrihet, religionsfrihet, individens okränkbarhet, jämlikhet, inkludering samt stärka barns ställning och motverka segregation. Därför välkomnar vi i den grönbå majoriteten införandet av ett skarpt demokrativillkor i riktlinjerna för utbetalning av föreningsbidrag. Det är vår förhoppning att ett tydligare demokrativillkor kommer att förhindra antidemokratiska krafter från att vinna fotfäste i stadens föreningsliv och därigenom motverka de värderingar som staden strävar efter att upprätthålla genom att dela ut föreningsbidrag. I huvudsak tycker vi att de reviderade riktlinjerna uppfyller det tilltänkta syftet. Vi anser emellertid att de i vissa avseenden behöver förtydligas och kompletteras för att de till fullo ska kunna fullgöra målsättningen. Det är exempelvis viktigt att föreningslivet lyfts fram som en av stadens styrkor, att vissa ord och begrepp som används i riktlinjerna, till exempel utomparlamentariska metoder, förtydligas eller ändras så att de positiva företeelser, som omfattas härav, inte kan tjäna som förevändning för att neka föreningsbidrag. Det är också viktigt att lyfta fram att ageranden med konstnärliga ändamål inom kultursektorn bör bedömas med försiktighet i syfte att säkra den grundlagsskyddade konstnärliga friheten. Därtill ska ansökningsförfarandet förenklas samt stickprovskontroller genomföras av verksamhet som bedrivs med bidrag från staden för att säkerställa efterlevnaden av demokrativillkoret och verksamhetens faktiska omfattning.

Spånga-Tensta har lokala riktlinjer för föreningsbidragen. Dessa har reviderats flera gånger, under skiftande majoriteter och nått en nivå som såväl stadsdelsnämnden som föreningarna anser fungerar adekvat. Det är viktigt att lokala riktlinjer, som kan fungera som ett komplement till, men aldrig stå i strid med, de centrala riktlinjerna kan fortsätta användas".

Ersätтарыttrande gjordes av Lars Hallberg (KD) enligt följande.

Om jag haft förslags- och rösträtt hade jag ställt mig bakom Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Åsa Nilsson Söderberg (L), Sus Andersson (MP) och Linn Bessner (C) särskilda uttalande.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ploen (Fi) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag ställt mig bakom Rashid Mohammed m.fl. (V) och Anna Jonazon m.fl. (S) förslag till beslut.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Nilsson (S), Charlotte Lilja Pittuco (V) och Antonia Simon (Fi) enligt följande.

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anförda följande

Vi vill se flera olika insatser för att ge föreningarna långsiktiga förutsättningar: Vill vi ge dem både mer pengar och indexera stödet, detta för att undvika den återkommande urholkningen.

Det talas ofta om att föreningarna inte betalar marknadshyra och det är förvisso sant. Mindre sällan konstateras att det inte heller är marknadsintäkter som gäller.

Båda sakerna hänger ihop och leder oss till ett specialfall: de möten som anordnas av AA (Anonyma Alkoholister) och NA (Anonyma Narkomaner).

För arrangörerna ger mötena en intäkt på 75 kr per timme och grupp. En ersättning som sannolikt inte ens täcker de rörliga kostnaderna. Detta för en verksamhet som är av oerhört stort värde för staden. Därför borde vi dels flytta ansvaret för stödet AA och NA till socialnämnden, dels öka det rejält.

Demokrati är mer än att rösta en gång vart fjärde år. Vi måste göra det lätt för människor att mötas, göra saker tillsammans och utveckla samhällsdebatten och engagemanget.

Ur ett Södermalmsperspektiv kan vi konstatera att hemgårdarna och föreningarna på Södermalm är en viktig del av den demokratiska infrastrukturen. Verksamheten ger fler människor tillgång till staden och är en del av hur vi bygger ett Stockholm för alla. Därför är det viktigt att staden ger långsiktiga och rimliga förutsättningar att bedriva verksamheten. Skulle dessa mötesplatser försvinna är risken stor att det inte uppstår några nya ställen i stadsdelen. För så ser inte världen och Södermalm ut idag.

Särskilt uttalande gjordes av Christina Wallmark (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna välkomnar förslaget om att säkerställa att inga föreningar som inte följer stadens riktlinjer ska få stöd genom att införa ett demokrativillkor. Det här är något som vi har föreslagit länge, då det är av största vikt att vårt öppna, demokratiska och inkluderande samhälle kan fortsätta att vara just det.

Förslaget som ställs till nämnden ligger i linje med det beslut som fattades tidigare i veckan av Högsta domstolen som nekade prövning av Kammarrättens dom om att SUM, Sveriges unga muslimer, ska krävas på återbetalning av utbetalat stöd just på grund av sin bristande demokratisyn.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Stefan Johansson (S), enligt följande.

"Att bifalla förvaltningens förslag till beslut
Att därav föreslå följande

Vi ser positivt att Stockholms stad tar fram generella riktlinjer för föreningsbidrag. Vi tycker att det riktlinjer som är ute på remiss är bra men vi skulle vilja utveckla med en punkt. Vi anser att politiska partier och religiösa samfund inte ska kunna söka generella föreningsbidrag från stadens nämnder. Vi vill att de avsätta medlens ska ut till andra föreningar i staden.

Vi tror också att ansökningarna skulle bli bättre och effektivare om staden skulle ha en central samordning för ansökning av föreningsbidrag. Detta för att en förening inte ska ansöka samma bidrag från flera förvaltningar och att ansökningen hamnar hos rätt förvaltning."

Reservation anfördes av Mattias Håkansson (V) enligt följande.

"Att i förvaltningens svar tillföra följande:

- Punkt 4 på sidan 5 bör strykas
- Meningarna därefter bör omformuleras till 'Att hävda politiska åsikter på ovanstående sätt kan aldrig accepteras i ett demokratiskt samhälle. Bidrag ska därför inte beviljas en förening/organisation som verkar på sådana sätt.'
- andra meningen på sidan 11 bör ändras till 'En förening/organisation som begår lagbrott för att uppnå ett politiskt mål ska inte beviljas bidrag.'
- användningen av begreppet 'det demokratiska styrelseskicket' bör Minimeras

Att därutöver anför följande:

I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag – demokrativillkor, går att läsa att (sidan 5) "*Att hävda politiska åsikter genom våld eller andra utomparlamentariska metoder kan aldrig accepteras i ett demokratiskt samhälle*". På sidan 11 sägs att "*En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag*".

Läsaren ges här intrycket att utomparlamentariska metoder i sig är något misstänkt. Men begreppet definieras enligt Nationalencyklopedin såsom politisk aktivitet utanför det parlamentariska systemet. Vidare går att läsa att definitionen innefattar:

'I en parlamentarisk demokrati kan det röra sig om fredliga demonstrationer, kampanjer eller andra opinionsyttringar, ibland mot parlamentariska beslut. Gränsen mellan legala och illegala utomparlamentariska aktioner kan ibland vara svår att dra. Tydligt illegala handlingar är t.ex. våldsamma aktioner och sabotage. Aktioner riktade mot det demokratiska parlamentariska systemet som sådant, t.ex. militärkupper och revolutioner, är också att betrakta som utomparlamentariska.'

Eftersom utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, innebär det att om nämnden tillämpar denna skrivning så riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. Men en pensionärsorganisation har även all rätt att dela flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete.

Även om vi förstår att syftet med riktlinjerna säkerligen är att tydliggöra att våld mot politiska motståndare är helt förkastligt, så menar vi att denna skrivning måste förändras eller strykas då den riskerar att drabba även helt vanliga föreningar som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar flygblad – så är det utomparlamentariskt arbete. En tillståndsgiven demonstration är en vanlig och okontroversiell utomparlamentarisk metod. Hit hör även opinionsmöten, studiecirklar, vykortskampanjer... och listan fortsätter.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.

Vi hoppas att skrivningarna i riktlinjerna är ett fall av olycklig formulering och inte ett uttryck för att Stockholms stad aktivt vill misstänkliggöra allt utomparlamentariskt arbete – isåfall vore detta ett hot mot demokratin på riktigt. Utöver frågetecknen kring begreppet utomparlamentariskt arbete ser vi även risken för godtycke och inflation i uttrycket "motarbeta det demokratiska

styrelseskicket", som förekommer rikligt.

Det saknas närmare diskussion eller definition kring vad det demokratiska styrelseskicket är. Därmed saknas också all klarhet kring vad och varför som motarbetar detsamma. Ett antal olika exempel räknas upp varav vissa är sådana som alla skulle hålla med om, och andra som vid närmare granskning inte kan sägas hota det demokratiska styrelseskicket i någon rimlig mening.

Antalet referenser till begreppet 'det demokratiska styrelseskicket' bör därför minimeras till endast där det är absolut nödvändigt och otvetydigt vad som avses. I annat fall bör det nogsamt definieras och ges särskilt utrymme för att klargöras."

Särskilt uttalande gjordes av Johan Nilsson (M), Pernilla Enebrink (L), Holger von Fircks (MP), tjänstgörande ersättarna Erik Sarfors (C) och Lolita Lovén Johnsen (KD) med anslutande av Mattias Håkansson (V) enligt följande.

"Det är angeläget att se över stadens riktlinjer för förenings- och kulturbidrag för att säkerställa att bidrag inte ges till föreningar eller organisationer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Dock verkar det råda olika uppfattningar om definitionerna av vissa begrepp, exempelvis 'utomparlamentariska metoder', i de föreslagna riktlinjerna och vi skulle vilja att dessa ses över och tydligare definieras.

Östermalm stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Stephanie Branzell m.fl. (V) enligt följande.

yrkar att delvis godkänna
förvaltningens förslag till beslut sant därutöver utöver anföras;

Vi är positiva till att demokrativillkor införs i riktlinjerna, i en tid där vi behöver slå vakt om våra grundläggande demokratiska principer. Vi dock anser att förslaget väcker en del frågor som bör redas ut för att riktlinjerna ska vara behjälpliga i förvaltningens arbete vid bedömningar av ansökningar om föreningsbidrag. I förslaget till riktlinjer avseende förenings- och kulturbidrag och de demokrativillkor som ställs, går att läsa att "En förening/organisation som begår lagbrott eller använder utomparlamentariska metoder för att uppnå ett politiskt mål kan sägas motarbeta det demokratiska styrelseskicket och ska inte beviljas bidrag."

Vi anser att det är problematiskt att riktlinjerna likställer 'utomparlamentariska metoder' med ett motarbetande av det demokratiska styrelseskicket, utan att klargöra vad man menar med utomparlamentarisk. Då definitionen av utomparlamentariska metoder även innefattar fredligt politiskt påverkansarbete, såsom kampanjer och andra opinionsyttringar, så innebär det att om nämnden bifaller denna skrivning riskerar ett antal av de föreningar som idag får föreningsbidrag att inte ha rätt till dem framöver. En pensionärsorganisation har till exempel all rätt att dela ut flygblad och en minoritetsorganisation har rätt att bedriva opinionsarbete om mänskliga rättigheter.

Självfallet behöver man å det starkaste tydliggöra och markera att våld mot politiska motståndare är förkastligt och inte under några omständigheter är något som hör hemma i ett demokratiskt samhälle – men vi är av den meningen att texten måste preciseras då den riskerar att drabba helt vanliga föreningar i civilsamhället som använder sig av fredliga utomparlamentariska metoder. Vi vill till exempel påminna om att när politiska partier, från höger till vänster, delar ut flygblad så är det utomparlamentariskt arbete.

Då riktlinjerna syftar till att vara ett stöd i nämndernas arbete med föreningsbidrag samt förtydliga, och stödja, nämnderna i detta arbete, så motverkar denna typ av skrivningar sitt syfte och öppnar för oklara tolkningar och godtycklighet i beslutsfattandet.